

หนี้ซึ่งต้องเอาชำระจากสินส่วนตัว

สามีภริยาอาจก่อหนี้ขึ้นตั้งแต่ก่อนเป็นสามีภริยากัน หรืออาจก่อหนี้ขึ้นระหว่างเป็นสามีภริยากัน และหนี้นั้นอาจก่อขึ้นในระหว่างเป็นสามีภริยากันเอง หรือระหว่างสามีภริยากันบุคคลภายนอกก็ได้

หนี้ที่ก่อขึ้นระหว่างเป็นสามีภริยากันเองอาจมีได้ทั้งที่ก่อขึ้นก่อนเป็นสามีภริยาและระหว่างเป็นสามีภริยากันแล้ว เช่น ก่อนเป็นสามีภริยากันขายกู้ยืมเงินหญิงไปจำนวนหนึ่ง หรือเมื่อเป็นสามีภริยากันแล้ว สามีกู้ยืมเงินสินส่วนตัวของหญิงเอาไปใช้ส่วนตัว หรือในกรณีที่มีการแยกทรัพย์สินไว้เป็นสินส่วนตัวระหว่างเป็นสามีภริยากัน โดยความตกลง หรือโดยอำนาจกฎหมาย หรือโดยคำสั่งศาล หากสินมรดกที่แยกออกหมดแล้ว สามีภริยาต้องออกค่าใช้จ่ายสำหรับการบ้านเรือนตามส่วนมากและน้อยแห่งสินส่วนตัวของตนตามมาตรา ๑๔๘ (๒) ถ้าฝ่ายหนึ่งไม่ยอมออก เป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งจำต้องออกค่าใช้จ่ายเกินส่วนของตน ฝ่ายแรกยอมมีหนี้ที่จะต้องรับอีกต่ออีกฝ่ายหนึ่งตามส่วนเฉลี่ยที่ตนจะต้องออก นอกจากนั้น ถ้าศาลพิพากษาให้ฝ่ายหนึ่งชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่อีกฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายแรกยอมมีหนี้ที่จะต้องชำระแก่อีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษา ดังนี้ เป็นต้น

ส่วนหนี้ที่ก่อขึ้นระหว่างสามีภริยากับบุคคลภายนอกนั้น อาจแยกออกได้ดังนี้คือ

๑. หนี้ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก่อขึ้นในระหว่างเป็นสามีภริยา แต่เป็นหนี้ที่ฝ่ายนั้นจะต้องใช้เป็นส่วนตัว
๒. หนี้ที่ก่อขึ้นในระหว่างเป็นสามีภริยา ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องรับผิดชอบหนี้ร่วมกัน
๓. หนี้ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก่อไว้ก่อนสมรส

๔.๑ หนี้ส่วนตัว

หนี้ส่วนตัวซึ่งสามีกฎีกาขอขึ้นในระหว่างสมรสนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๗๕ บัญญัติว่า " ถ้าสามีกฎีกาขอขึ้นหนี้เป็นส่วนตัวให้ชดเชยสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน เมื่อไม่พอจึงให้ชดเชยจากสินบริภคณี ที่เป็นส่วนตัวของฝ่ายนั้น"

๔.๑.๑ ความหมายของหนี้ส่วนตัว

อย่างไรเป็นหนี้ส่วนตัวนั้นกฎหมายไม่ได้กล่าวไว้ แต่เมื่อพิจารณาถึงหนี้ร่วมซึ่งมีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๘๒ แล้ว ก็พอจะเข้าใจได้ว่า หนี้ส่วนตัวคือ หนี้ที่สามีกฎีกาขอให้เกิดขึ้นในระหว่างที่เป็นสามีกฎีกา และเป็นหนี้ที่ไม่เกี่ยวกับหนี้ร่วม แต่เป็นหนี้ที่สามีกฎีกาขอขึ้นเป็นส่วนตัว เช่น กรณีทำละเมิดคฤภคณี - ศีรษะเขาหรือหน้ทสามีกฎีกาไปก่อขึ้นเพราะเอาเงินไปเที่ยวและปรนนิบัตินางบำเรอ หรือหนี้ที่เกิดจากค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรซึ่งเกิดจากการสมรสครั้งก่อนนั้นไม่ใช่บุตรที่เกิดจากสามีกฎีกาคน หรือค่าใช้จ่ายในการทำบุญกุศลให้แก่สามีกฎีกาหรือบุพการีของฝ่ายภริยาโดยเฉพาะซึ่งลงฉบับไปแล้ว เหล่านี้ถือเป็นหนี้ส่วนตัวทั้งสิ้น คือถ้าเป็นหนี้ที่สามีกฎีกาไม่ต้องรับผิดชอบกันก็เป็นหนี้ที่ฝ่ายภริยาจะต้องใช้เป็นส่วนตัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๗๕ ทั้งสิ้น

หนี้ที่ภริยาขอขึ้นเกี่ยวกับสินส่วนตัวของภริยาโดยเฉพาะ ภริยาขอขึ้นมีความสามารถบริบูรณ์อย่างบุคคลธรรมดาบรรลุนิติภาวะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๗ แต่หนี้ดังกล่าวนี้ไม่เกี่ยวข้องของผูกพันสินบริภคณีแต่อย่างใด จึงเป็นหนี้ที่ภริยาจะต้องใช้เป็นส่วนตัว

๑ คมกริช วัฒนเสถียร , คู่มือนักศึกษาวาดายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๑ ถึง ๖ เล่ม ๒ (พิมพ์ครั้งที่ ๓ , พระนคร : โรงพิมพ์สุทธิสารการพิมพ์ , ๒๕๐๖) , หน้า ๕๕๐

หนี้ทริยากอนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากสามีตาม มาตรา ๓๘ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นโมฆียะ แม่สามีบอกกลาง อันมีผลทำให้นิติกรรมเป็นโมฆะมาแต่เริ่มแรกตาม มาตรา ๑๓๗, ๑๓๘ ถ้าเป็นโมฆะเฉพาะส่วนที่จะผูกพันสินบริคนท์เท่านั้น แต่ยังคงสมบูรณ์อยู่ในฐานะที่ภริยาจะต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว เพราะภริยาเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้ว มีความสามารถบริบูรณ์ที่จะทำนิติกรรมผูกพันตนเองเป็นส่วนตัวได้ แต่หนี้ดังกล่าวนี้เป็นหนี้ทริยาจะต้องใช้เป็นส่วนส่วนตัวตาม มาตรา ๑๔๙ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๗ / ๒๕๐๐ , ๓๑๖ / ๒๕๐๓)

หนี้ทริยากอนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากสามีตาม มาตรา ๓๘ ขอมผูกพันสินบริคนท์ของทั้งสองฝ่าย และควรถือว่าเป็นหนี้รวม เพราะแก่นแท้สามีหรือภริยากอน เพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว แต่อีกฝ่ายหนึ่งให้สัตยาบันตาม มาตรา ๔๕๒ (๔) ยังบัญญัติให้เป็นหนี้รวม ฉะนั้น การที่สามีอนุญาตให้ภริยากอนหนี้แต่เริ่มแรก ก็ไม่มีเหตุผลอันใดที่จะไม่ให้ถือว่าเป็นหนี้รวม หนี้ดังกล่าวจึงอยู่ในบังคับแห่ง มาตรา ๑๔๘

มาตรา ๓๘ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า " ในกรณีดังจะกล่าวต่อไปหญิงมีสามียอมทำการอันผูกพันส่วนของตนในสินบริคนท์ได้ โดยมีพักต้องได้รับอนุญาตของสามี คือ

- (๑) เมื่อเป็นการไม่แน่นอนหาสามียังมีชีวิตอยู่หรือตายแล้ว
- (๒) เมื่อสามีโศกสละละทิ้งตน

^๒ โชติ จารุจินดา, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว,
(พิมพ์แบบอักษร์ : ๒๕๑๖), หน้า ๒๐๑

- (๓) เมื่อสามีถูกศาลสั่งแสดงให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) เมื่อสามีภักดิ์หรือตกของเขายู่ในโรงพยาบาลเพื่อ พึ่งพิงรักษา
- (๕) เมื่อสามีต้องคำพิพากษาลงอาญาจำคุกเป็นหนึ่งขึ้นไปหรืออาญาแรงกว่านั้น และกำลังรับโทษอยู่

หนึ่งกลาง มาตรา ๓๕ บัญญัติให้ผูกพันสินบริคนห้เป็นส่วนของภริยาเท่านั้น จึงเป็นหนี้ที่ภริยาจะต้องใช้เป็นส่วนตัว ไม่ผูกพันสินบริคนห้เป็นส่วนของสามี สามีไม่ต้องรับผิดชอบด้วย หนี้เช่นนี้ภริยามีความสามารถรับผิดชอบที่จะทำได้ โดยไม่ต้องรับอนุญาตของสามีและสามีไม่มีสิทธิบอกกลาง อย่างไม่ผิด ถ้าหนี้ที่ภริยาถือขึ้นตาม มาตรา ๓๕ มีลักษณะเป็นหนี้รวมตาม มาตรา ๑๔๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ด้วย สามีจึงจะต้องรับผิดชอบด้วย เช่น ระหว่างที่สามีสละละทิ้ง ภริยาต้องไปกู้ยืมเงินผู้อื่นมาเพื่ออุปการะเลี้ยงดูและใช้จ่ายเป็นค่าเล่าเรียนของบุตรตามสมควร หนี้ยอมเป็นหนี้รวมตาม มาตรา ๑๔๒ (๑)

มาตรา ๔๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า " ถ้าหญิงมีสามีที่ได้รับอนุญาตของสามีให้ทำกิจการค้าอันใดอันหนึ่งแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหากแล้ว จะทำนิติกรรมและอรรถคดีอย่างใด ๆ ภายในขอบแห่งกิจการค้าขายอันนั้น ก็หาจำเป็นต้องมีอนุญาตของสามีอีกชั้นหนึ่งไม่

ถ้าหญิงนั้นทำกิจการค้าขายเช่นนั้นด้วยความรู้นั้นของสามีและสามีก็มีสิทธิที่จะประการใดไซ้ เว้นแต่ให้ถือว่าสามี ใ้คนอนุญาตแล้วโดยปริยาย

อนึ่ง กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม หญิงมีสามีจะทำการผูกพันถึงสินบริคนห้ได้แต่เฉพาะเพียงที่เป็นส่วนของคนเท่านั้น "

หนี้ทกรียาอาชนตามมาตรา ๔๑ นี้ ก็เป็นหนี้ทกรียาจะตองใจเป็นส่วนตัว เหมือนกัน สามีไม่ตองรับผิดชอบควย เพราะผูกพันแต่ส่วนของตนในสินบริคตเท่านั้น ไม่ผูกพันส่วนของสามี อีกทั้งกรณีไม่ตองควย มาตรา ๑๔๕๒ (๔) ประมวลกฎหมายแพงและพาณิชย์ เพราะเป็น เรื่องที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ แต่ถาสามีเขารวมทำกิจการคายนั้นควย อาจเป็นหนี้รวมตาม มาตรา ๑๔๕๒ (๓) ของประมวลกฎหมายแพงและพาณิชย์

ตามทกกล่าวมาแล้ว การทกรียากอหนชน หนี้นอาจไม่ผูกพันสินบริคตโดย หรืออาจผูกพันเฉพาะส่วนของกรียาในสินบริคต ซึ่งทั้งสองกรณีกรียาจะตองรับผิดชอบเป็นส่วนตัว หรืออาจผูกพันสินบริคตทั้งหมด โดยสามีกรียาจะตองรับผิดชอบหนี้รวมกันก็ได้

ในทำนองเดียวกัน การที่สามีกอหน ถ้าหนี้เป็นหนี้ผูกพันสินส่วนตัวของสามี โดยเฉพาะ ยอมไม่เกี่ยวกับสินบริคตและไม่ผูกพันสินบริคตทั้งสิ้น สามียอมตองรับผิดชอบหนี้เป็นส่วนตัว หรือสามีอาจกอหนผูกพันเฉพาะส่วนของตนในสินบริคต ซึ่งกรียาไม่ตองรับผิดชอบควย หรืออาจกอหนเป็นหนี้รวมอันสามีกรียาจะตองรวมกันรับผิดชอบก็ได้

๔.๑.๒ วิธีการเรียกร้องหนี้ที่สามีหรือกรียาจะตองใจเป็นส่วนตัว

กรณีเกี่ยวกับการเอาชำระหนี้ที่สามีหรือกรียาจะตองใจเป็นส่วนตัวนั้น มาตรา ๑๔๕๔ ประมวลกฎหมายแพงและพาณิชย์ ให้บังคับเอาใจจากสินส่วนตัวของฝ่ายที่เป็นลูกหนี้เขากอน เมื่อไม่พอจึงให้ใจจากสินบริคตที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๕๒ / ๒๔๕๒ , ๑๐๕๕ / ๒๔๕๕ , ๑๐๖๔ / ๒๔๕๕) การที่กฎหมายบังคับให้เอาใจจากสินส่วนตัวกอนนั้นเพื่อมิให้กระทบกระเทือนไปถึงสินบริคตซึ่งสามีกรียาใจควยกันเป็นสมบัติของครอบครัว^๓ ตามมาตรา ๑๔๕๖ สินส่วนตัวเป็นทรัพย์สินซึ่งสามีหรือกรียาต่างมีกรรมสิทธิ์กับมีอำนาจจัดการและจำหน่ายได้โดยลำพัง การบังคับชำระหนี้เอาแก่สินส่วนตัวจึงไม่กระทบไปถึงทรัพย์สินบริคตอันเป็นของใจสำหรับครอบครัว แต่เมื่อไม่พอจึงจะให้เอาใจจากสินบริคตที่เป็นส่วนของฝ่ายคสมรสที่เป็นหนี้ เช่นสามีไปกู้เงินเขามาใจจ่ายในการบำเรอหนี้สินส่วนตัวของสามี เช่นนี้ตองใจจากสินส่วนตัวของสามีกอน เมื่อไม่พอ

^๓ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพงและพาณิชย์ วาควยครอบครัววรรคก, (พระนคร : โรงพิมพ์ของสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ๒๕๐๔), หน้า ๑๓๕.

จึงจะเอาใช้จากสินบริคณห์ที่เป็นส่วนของสามีได้ การชำระหนี้ต้องเป็นไปตามลำดับ
 ดังกล่าว คือจะเอาใช้สินบริคณห์ที่เป็นส่วนของฝ่ายผู้ถูกอหนนก่อนไม่ได้ ต้องเอา
 ใช้จากสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อนเสมอเมื่อเอาใช้จากสินส่วนตัวหมดแล้วยังไม่พอ
 จึงจะเอาใช้จากสินบริคณห์ที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น ส่วนในสินบริคณห์จะคิดกันอย่างไร
 นั้นไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ แม้ทั้ง ๆ ที่จะนับบัญญัติ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่ง
 และพาณิชย์ มาตรา ๑๔๓๒, ๑๔๔๓, ๑๔๔๔ ให้แยกสินบริคณห์ออกจาก
 กันได้ เข้าใจว่าส่วนของสามีภริยาในสินบริคณห์จะต้องคิดกันเสมือนว่าสามีภริยา
 หย่าขาดจากกัน คือเมื่อใดคิดเป็นส่วนกันสินเดิมหรือขอใช้สินเดิม และแบ่งสิน
 สมรสให้แก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งคิดได้เป็นส่วนเท่าใดแล้วส่วนนั้นเป็นส่วนแห่งสินบริคณห์
 ของคู่สมรสฝ่ายนั้น

ในที่นี้ขอกล่าวถึงมาตรา ๑๔๔๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 ไว้ด้วย เพราะเป็นระเบียบวิธีการที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาจะบังคับชำระหนี้เอา
 จากทรัพย์สินของสามีหรือภริยาซึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

มาตรา ๑๔๔๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า "ถ้าสามี
 หรือภริยาถูกยึดทรัพย์ตามคำพิพากษาและเจ้าหน้าที่ไม่ได้รับใช้หนี้เต็มจำนวน เจ้าหน้าที่
 อาร้องขอศาลให้แยกสินบริคณห์ออกเป็นส่วนของลูกหนี้เพื่อกำเนินการไปตาม
 คำพิพากษาได้"

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

มาตรการนั้นจะใช้บังคับแก่กรณีที่มีหรือภริยาจะตองใช้หนี้เป็นส่วนตัวตาม
มาตรา ๑๔๙๕ เท่านั้น เพราะถ้าเป็นหนี้ร่วม สามีภริยาต้องรับผิดชอบร่วมกัน
กัน โดยใช้จากสินบริคณห์และสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่ายตามมาตรา ๑๔๘๐
เจ้าหนี้จึงมีสิทธิยึดสินบริคณห์ของทั้งสองฝ่ายได้ แม้จะฟ้องแต่สามีหรือภริยาเพียง
ผู้เดียว ปัญหาเรื่องแยกสินบริคณห์ออกเป็นส่วนตัวของลูกหนี้จึงไม่เกิดขึ้น

แม้จะเป็นหนี้ซึ่งสามีหรือภริยาต้องใช้เป็นส่วนตัว แต่ความสามารถในการ
การทำนิติกรรมของสามีและภริยาแตกต่างกันอยู่ ฉะนั้น ผลในกฎหมายที่สามีก่อ
หนี้ดังกล่าวขึ้นกับที่ภริยาก่อขึ้นจึงแตกต่างกัน

หนี้ที่สามีก่อขึ้นยอมสมบูรณ์ตามกฎหมาย ไม่มีใครบอกกลางได้แม้ในส่วน
ที่จะผูกพันสินบริคณห์ เพราะสามีมีความสามารถบริบูรณ์ในการทำนิติกรรม ฉะนั้น
หนี้ที่สามีก่อขึ้นและตองใช้เป็นส่วนตัว ก็ยอมผูกพันสินบริคณห์ที่เป็นส่วนของสามี
เป็นแต่ตองใช้ควยสินส่วนตัวของสามีก่อน เมื่อไม่พอจึงให้ใช้ควยสินบริคณห์ที่เป็น
ส่วนของสามีต่อไป ตามมาตรา ๑๔๙๕ เมื่อมาตรการนี้มีบัญญัติให้เอาชำระหนี้จากสิน
บริคณห์ที่เป็นส่วนของลูกหนี้ได้แล้ว ก็ไม่มีความจำเป็นที่เจ้าหนี้จะตองร้องขอให้แยก
สินบริคณห์ส่วนของสามีออกเป็นสินส่วนตัวตามบทประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา ๑๔๙๕ ประกอบมาตรา ๑๔๘๓ เพราะยอมยึดสินบริคณห์ส่วนของสามีได้เลย
ทีเดียว มิฉะนั้น ที่มาตรา ๑๔๙๕ บัญญัติว่า ให้ใช้ควยสินส่วนตัวก่อน เมื่อไม่พอ
จึงให้ใช้ควยสินบริคณห์ของฝ่ายนั้นก็ไม่มีความหมาย โดยถ้าเจ้าหนี้ตองร้องขอให้
แยกสินบริคณห์ส่วนของสามีออกเป็นสินส่วนตัวก่อน ก็เท่ากับเจ้าหนี้มีสิทธิยึดสิน
ตัวของสามีได้แต่อย่างเดียว ควยเหตุนี้ เมื่อสามีก่อหนี้ตองใช้เป็นส่วนตัวขึ้น

เจ้าหนี้ตามคำพิพากษายอมยืมที่ดินบริเวณหนึ่งของสามัคโคโดยไม่ต้องร้องขอให้แยก
 ส่วนของสามัคโคออกเป็นดินส่วนตัวก่อน และการยืมโคแต่ดินบริเวณหนึ่งของสามัคโค
 ย่อมมีความหมายอยู่ในคำว่ายืมดินเดิมของภริยาไม่ได้ แม้ดินเดิมนั้นจะเป็นดิน
 บริเวณ เพราะสามัคโคไม่มีส่วนในดินเดิมของภริยา เมื่อเจ้าหนี้ยืมดินบริเวณที่เป็น
 ส่วนของสามัคโคโดยไม่ต้องร้องขอให้แยกออกเป็นส่วนของลูกหนี้ ภริยาก็ย่อมมีสิทธิ
 ที่จะชอกันส่วนของตนออกได้ เนื่องจากการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของสามัคโคซึ่งเป็นลูกหนี้
 ตามคำพิพากษา ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของภริยาที่มีอยู่เหนือทรัพย์สินนั้นตาม
 กฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๗

ตัวอย่างการยืมดินบริเวณที่เป็นส่วนของสามัคโคโดยเจ้าหนี้ไม่ต้องร้องขอ
 ให้แยกออกเป็นส่วนของสามัคโคก่อน

(๑) โจทก์เป็นเจ้าหนี้จำเลย (สามัคโคผู้ร้อง) ตามคำพิพากษา
 นำยืมที่ดินและเรือน

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า เป็นทรัพย์สินส่วนตัวของผู้ร้องขอให้ถอนการยืม

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ทรัพย์สินพิพาทเป็นทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างเป็นสามัคโคภริยา
 เป็นดินบริเวณ จำเลยเป็นเจ้าของร่วม โจทก์มีสิทธิยืมได้โดยไม่ต้องแบ่งแยก
 เสียก่อน

พิพากษายืนให้ยกคำร้อง - คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๑๔๔ / ๒๕๐๖

(๒) จำเลยซึ่งเป็นสามัคโคผู้ร้องเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา เจ้าหนี้
 นำยืมคณาพิพาท ๒ แปลงกับเรือน ๑ หลัง ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ถอนการยืม
 อ้างว่าไม่ใช่ของจำเลย แต่เป็นดินเดิมของผู้ร้อง ผู้ร้องไม่มีส่วนรู้เห็น ทั้งมี
 ได้มีส่วนได้รับหรือนำมาอุปการะเลี้ยงดูครอบครัว ผู้ร้องไม่ต้องรับผิดชอบ

ทพ.พิจารณาได้ความว่า นาพิพาทผู้ร้องกับจำเลยซึ่งเป็นสามีได้รับ
มรดกจากบิดาผู้ร้อง ส่วนเรือนพิพาทเพิ่งปลูก

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ททรัพย์พิพาทเป็นดินสมรสซึ่งจำเลยมีส่วนเป็นเจ้าของ
ของควย เมื่อปรากฏว่ายังมีโคแยกสินบริคคออกจากกัน เจ้าหนี้ของจำเลยชอบ
ที่จะยึดเพื่อเอาส่วนของลูกหนี้ชำระหนี้โค

พิพากษายืน ให้ยกคำร้อง— คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๕๑/๒๕๐๑

(๓) โจทกชนะคดีจำเลยซึ่งเป็นสามีของมารดาผู้ร้องนั้นก็มีส่วนและ
เรือนพิพาทอ้างว่าเป็นของจำเลย

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่าทรัพย์พิพาทเป็นดินเดิมและสินส่วนตัวของมารดาผู้ร้อง
(ภริยาจำเลย) ผู้ร้องซื้อจากมารดา จำเลยกับมารดาผู้ร้องชยากันแล้ว
หนี้รายนี้ไม่ใช่หนี้ร่วมขอให้ออนการยึด

โจทก์ให้การว่า จำเลยกับมารดาผู้ร้องยังเป็นสามีภริยากันอยู่ หนี้
รายนี้เป็นหนี้ร่วม และทรัพย์พิพาทเป็นดินสมรส การโอนระหว่างมารดาผู้ร้อง
กับผู้ร้องไม่สุจริต

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ททรัพย์พิพาทเป็นดินสมรส การโอนทำขึ้นโดยสมยอม
เพื่อขอเจ้าหนี้ เป็นทางให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ โจทก์ขอให้เพิกถอนได้ตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๓๗ โดยไม่ต้องฟ้องขอให้ทำลายการโอน
เสียก่อน เมื่อนิติกรรมไ้ผล ททรัพย์พิพาทก็ยังเป็นดินสมรส เป็นสินบริคค
จำเลยมีส่วนร่วมควย โจทก์ชอบที่จะยึดได้โดยไม่ต้องฟ้องภริยาเพราะเป็นการยึด
ทรัพย์ของจำเลยโดยตรง

พิพากษายืนในยกคำร้อง คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๑๐๐๘ / ๒๕๕๓

ที่กล่าวข้างต้นเป็นเรื่องสามีก่อหนี้ขึ้น และเป็นหนี้ที่สามีก่อใจเป็นส่วนตัว ส่วนหนี้ที่ภริยาก่อขึ้นและก่อใจเป็นส่วนตัวนั้น ได้กล่าวมาแล้วว่าความสามารถในการทำนิติกรรมของภริยาแตกต่างกับของสามี นิติกรรมบางอย่างภริยาย่อมมีความสามารถที่จะทำได้อย่างบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะ เช่น นิติกรรมที่เกี่ยวกับสินส่วนตัวของภริยาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๗ หนี้ที่ภริยาก่อขึ้นเช่นนั้น แม้จะสมบูรณ์บอกกลางกันไม่ได้ ก็เป็นหนี้ที่แยกออกต่างหากจากสินบริภัณฑ์ไม่เกี่ยวข้องของผู้พ้นสินบริภัณฑ์อย่างใดทั้งสิ้น เป็นหนี้ที่ภริยาจะก่อใจเป็นส่วนตัว

หนี้บางอย่างที่ภริยาไม่มีความสามารถบริบูรณ์ในอันที่จะก่อขึ้นผู้พ้นสินบริภัณฑ์ก็จำต้องได้รับอนุญาตของสามีเสียก่อนจึงจะทำได้ หากภริยาทำลงโดยไม่ได้รับอนุญาตของสามีและสามีบอกกลางแล้ว นิติกรรมนั้นย่อมเป็นโมฆะในส่วนที่จะผู้พ้นสินบริภัณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘ ประกอบมาตรา ๑๓๓, ๑๓๔ นิติกรรมที่ถูกบอกกลางแล้วนั้นจึงไม่ผูกพันสินบริภัณฑ์เลย ไม่ว่าจะเห็นเป็นส่วนของสามีหรือภริยา

หนี้บางอย่างภริยามีความสามารถที่จะก่อขึ้นและผู้พ้นสินส่วนตัวของตนในสินบริภัณฑ์ได้ โดยสามีไม่มีสิทธิบอกกลาง เช่น หนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๕ และ ๔๑

โดยสรุป หนี้ที่ภริยาก่อขึ้นบางอย่างก็ไม่ผูกพันสินบริภัณฑ์เลยไม่ว่าจะเป็นสินบริภัณฑ์ส่วนตัวของตนหรือของสามี แต่บางอย่างผู้พ้นส่วนของตนในสินบริภัณฑ์เหล่านั้นหลายเหล่านี้ย่อมเป็นหนี้ที่ภริยาจะก่อใจเป็นส่วนตัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๓๕

หนี้ที่กรียาก่อนขึ้น และไม่ผูกพันสินบริคณฑ์เลย เช่นหนี้ที่เกี่ยวด้วย
 สินส่วนตัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๓ หรือหนี้ที่ก่อขึ้นโดย
 ไม่ได้รับอนุญาตของสามี และสามีบอกกลางแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 มาตรา ๓๘, ๑๓๓, ๑๓๘ เจ้าหนี้ย่อมจะยึดสินบริคณฑ์ไม่ได้ไม่ว่าจะเป็นส่วน
 ของใคร ฉะนั้น การบังคับชำระหนี้ เจ้าหนี้จึงต้องยึดสินส่วนตัวของกรียาก่อน
 ถ้าสินส่วนตัวไม่พอก็อาจเอาไรจากสินบริคณฑ์ที่เป็นส่วนของกรียาได้ตามประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๓๖ แต่โดยเหตุที่เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิยึดสินบริคณฑ์
 กังกล่าวแล้ว จึงจำเป็นที่เจ้าหนี้จะต้องร้องขอให้แยกสินบริคณฑ์ออกเป็นส่วนของ
 กรียาเสียก่อนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๘๓ และเมื่อแยก
 แล้ว ส่วนที่แยกออกก็ตกเป็นสินส่วนตัวของกรียาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 มาตรา ๑๔๘๓ เจ้าหนี้จึงยึดทรัพย์สินส่วนนั้นได้โดยไม่ใช่เป็นการยึดสินบริคณฑ์

การร้องขอให้แยกสินบริคณฑ์ออกเป็นส่วนของลูกหนี้ เจ้าหนี้ชอบที่จะร้อง
 ขอตศาลในชั้นบังคับคดีได้ โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่ และการร้องขอเช่น
 นี้ไม่ใช่เป็นการร้องขั้ทรัพย์ ไม่อยู่ในบังคับแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
 แพ่ง มาตรา ๒๔๘

ตัวอย่างเรื่องแยกสินบริคณฑ์

(๑) ศาลพิพากษาให้จำเลยซึ่งเป็นกรียาร้องชำระหนี้เงินกู้แก่โจทก์
 โจทก์นำยึดทรัพย์ ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า จำเลยกู้โดยไม่ได้รับความยินยอมของผู้ร้อง
 ผู้ร้องได้บอกกลางนิติกรรมากรุกแล้ว ศาลชั้นต้นให้ถอนการยึด โจทก์จึงมาฟ้อง
 เป็นคดีนี้ขอให้แยกสินบริคณฑ์ส่วนของจำเลยออกเพื่อเอาชำระหนี้

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า หญิงมีสามีเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้ว นิติกรรมาที่ทําขึ้น
 จึงผูกพันหญิงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๓ และตามมาตรา ๑๔๘๓
 เจ้าหนี้มีสิทธิขอให้แยกสินบริคณฑ์ออกเป็นสินส่วนตัวของหญิงเพื่อบังคับคดีได้ โดย

มิได้มีข้อจำกัดว่าจะต้องเป็นกรณีที่เกิดขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘ และ ๔๑

พิพากษาให้แยกสินบริคณห์ออกเป็นส่วนของจำเลย - คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๑๑๔/๒๔๘๘

(๒) ศาลพิพากษาให้จำเลยที่ ๑ ผู้ถู จำเลยที่ ๒ (ภริยาผู้ร้อง) ผู้คำประกันชำระหนี้ให้โจทก์ แล้วไม่ชำระ โจทก์นำยึดเรือน ๑ หลัง อ่างวา เป็นของจำเลยที่ ๒

ผู้ร้องว่า เรือนเป็นของผู้ร้องปลูกอยู่กับภริยาอีกคนหนึ่ง จำเลยที่ ๒ ไม่เคยเกี่ยวข้องกับ แม้ทรัพย์สินพิพาทเกิดขึ้นระหว่างผู้ร้องกับจำเลยที่ ๒ เป็นสามีภริยากัน แต่จำเลยที่ ๒ ไม่มีสินเคิม ผู้ร้องมีฝ่ายเดียว หากเป็นสินบริคณห์ก็เป็นของจำเลยที่ ๒ เพียง ๑ ใน ๓ ผู้ร้องไม่รุเห็นการทำสัญญาคำประกันและบอกกลางแล้ว โจทก์ไม่มีสิทธิยึด

โจทก์ให้การว่า จำเลยที่ ๒ มีสินเคิม ผู้ร้องรู้เห็นยินยอมและให้สัตยาบันในการที่จำเลยที่ ๒ ทำสัญญาคำประกันแล้ว

จำเลยที่ ๒ ให้การว่า ทำสัญญาคำประกันโดยผู้ร้องไม่ทราบทรัพย์สินพิพาทไม่ไช่ของจำเลยที่ ๒

คู่ความรับกันว่า ทรัพย์สินพิพาทเป็นสินสมรส

ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า ผู้ร้องกับจำเลยที่ ๒ เป็นเจ้าของร่วมกันในทรัพย์สินพิพาท ผู้ร้องร้องชดทรัพย์สินไม่ได้ ได้แต่จะขอคืนส่วนของคนออก มีคำสั่งให้ยกคำร้อง

ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ยกคำสั่งศาลชั้นต้น ให้พิจารณาต่อไปแล้วมีคำสั่งใหม่

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า

๑. ปัญหาที่ว่า การที่จำเลยที่ ๒ ทำสัญญาค้ำประกันรายนี้จะ
 ต้องได้รับอนุญาตของสามีหรือไม่ เห็นว่าเป็นหนี้ที่ก่อขึ้นระหว่างสมรส ถ้าเป็น
 หนี้รวมไม่ว่าจะรับอนุญาตของสามีหรือไม่ถูกพันธสินบริคนท์และสินส่วนตัวของทั้งสอง
 ฝ่าย แต่ถ้าไม่ใช่หนี้รวมและไม่อยู่ในบังคับแห่งมาตรา ๓๘, ๔๑ เช่น คดีนี้
 ศาลฎีกาวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ว่า เป็นการกระทำที่ผูกพันสินบริคนท์ ต้องรับ
 อนุญาตของสามีก่อน มิฉะนั้นเป็นโมฆียะตามมาตรา ๓๘ ถ้าผู้ร้องไม่รู้เห็นยินยอม
 หรือให้สัตยาบัน และบอกอ้างแล้วก็เป็นโมฆะตาม มาตรา ๑๓๘ ไม่ผูกพันสินบริคนท์
 โจทก์ยึดเรือฉีพาทไม่ได้

๒. แต่โมฆะกรรมเช่นนี้ไม่ทำให้สัญญาระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๒
 ไม่มีผลเสียเลย จำเลยที่ ๒ ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว คือใช้จากสินส่วนตัวก่อน
 เมื่อไม่พอจึงเอาจากสินบริคนท์ส่วนของจำเลยที่ ๒ ตามมาตรา ๑๓๘

๓. ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๒ มีสินส่วนตัว จึงต้องใช้จากสินบริคนท์
 ส่วนของจำเลยที่ ๒ โดยเจ้าหนี้จะต้องขอให้แยกสินบริคนท์ส่วนของจำเลยที่ ๒
 ออกเพื่อดำเนินการบังคับคดี ศาลฎีกาวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ว่า โจทก์จะยึดเรือ
 ฉีพาทก่อนแยกออกเป็นส่วนของจำเลยที่ ๒ ไม่ได้ จึงต้องปล่อยเรือฉีพาท แต่อาจขอ
 ให้จริงเป็นค้ำที่โจทก์ต่อสู้ โจทก์ก็มีสิทธิยึดต้องยกคำร้องขอชั่วคราว

พิพากษายืน - คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๕ / ๒๕๑๔

ที่กล่าวมาแล้วเป็น เรื่องกรียาก่อนขึ้นโดยไม่ผูกพันสินบริคนท์ หากเจ้า
 หนี้ตามคำพิพากษาประสงค์จะบังคับชำระหนี้จากสินบริคนท์ที่เป็นส่วนของกรียา ก็
 ต้องดำเนินการขอให้แยกสินบริคนท์ส่วนของกรียาออกเป็นสินส่วนตัวเสียก่อนตาม
 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๘๓/๑๔๘๓ จึงจะยึดส่วนของกรียา
 นั้นได้ จะตรงเข้ายึดสินบริคนท์ที่เป็นส่วนของกรียาเลยที่เดียว โดยไม่ขอให้แยก

เสียก่อนไม่ได้ เพราะฉะนั้นไม่ผูกพันสินบริคณห์ ไม่ว่าจะเป็นส่วนของฝ่ายใด การยึดสินบริคณห์ส่วนของภริยา โดยไม่ขอให้แยกออกเป็นสินส่วนตัวก่อน จึงขัด
 ๓๘

มีปัญหาต่อไปว่า ถาหนันที่ภริยาก่อขึ้น เป็นหนันที่ผูกพันสินบริคณห์ส่วนของภริยา เจาหนันตามคำพิพากษาจะยึดสินบริคณห์ส่วนของภริยา โดยไม่ดำเนินการขอให้แยกตามมาตรา ๑๔๘๓ เสียก่อน ไคหรือไม

หนันดังกล่าวนี้ มีตัวอย่าง เช่นหนันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 มาตรา ๓๘ และ ๔๑

ขอนี้ ควรเปรียบเทียบกับกรณีของสามีที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น สามี
 กอหนันที่ทองไซเป็นส่วนตัว หนันนยอมสมบูรณ์เพราะสามีมีความสามารถบริบูรณ์ใน
 การทำนิติกรรม ไม่มีใครบอกกลางได้ จึงผูกพันสินบริคณห์ส่วนของสามีตาม มาตรา
 ๑๔๗๕ เจาหนันมีสิทธิยึดสินบริคณห์ที่เป็นส่วนของสามีได้โดยไม่ต้องร้องขอให้
 แยกตามมาตรา ๑๔๘๓เสียก่อน กวรที่ภริยากอหนันที่ผูกพันส่วนของตนในสินบริคณห์
 ตามมาตรา ๓๘, ๔๑ ก็เช่นเดียวกัน เป็นหนันที่ภริยาที่มีความสามารถบริบูรณ์ในการก
 ๓๘ ขึ้น สามีไม่มีสิทธิบอกกลาง และตามมาตรา ๓๘ และ ๔๑ นั้นเองบัญญัติให้หนัน
 นี้ผูกพันส่วนของภริยาในสินบริคณห์ เมื่อกฎหมายบัญญัติให้ผูกพันสินบริคณห์ ก็ชอบ
 ที่เจาหนันจะยึดสินบริคณห์ที่เป็นส่วนของภริยาได้โดยไม่ต้องร้องขอให้แยกตามมาตรา
 ๑๔๘๓ เสียก่อน เพราะถ้าจะร้องขอให้แยก เช่นเดียวกับหนันที่ไม่ผูกพัน
 สินบริคณห์แล้ว การที่กฎหมายบัญญัติให้ผูกพันสินบริคณห์ที่เป็นส่วนของภริยาก
 ๓๘ หมายอีกประการหนึ่ง ถ้าสามีกอหนันที่ทองไซเป็นส่วนตัวขึ้น เจาหนันยึดสิน
 บริคณห์ที่เป็นส่วนของสามีได้โดยไม่ต้องแยก แต่ดาภริยากอหนันตาม มาตรา ๓๘
 หรือ ๔๑ ขึ้นบางทั้ง ๆ ที่มีความสามารถบริบูรณ์ในการกอหนัน และกฎหมาย
 บัญญัติให้หนันนี้ผูกพันส่วนของภริยาในสินบริคณห์ทวย เจาหนันกลับต้องร้องขอให้แยก
 สินบริคณห์ที่เป็นส่วนของภริยาออกเพื่อกำเนินการบังคับคดี ซึ่งไม่น่าจะแตกต่างกัน

เช่นนั้น จึงเห็นว่าถาหนักรียาก่อขึ้นเป็นหนัที่ผูกพันส่วนของกรียาในดินบริคคหังง เช่นหนั
ตามมาตรา ๓๘ และ ๔๑ เจาหนัตามคำพิพากษาควรนำยักดินบริคคหังงที่เป็นส่วนของกรียา
ไค โดยไมตองรอกขอใหแยกตามมาตรา ๑๔๔๓ เสียกอน เช่นเดียวกับหนัที่สามีก่อขึ้นและ
ตองไซเป็นส่วนตัวเหมือนกัน ๖

เกี่ยวกับการแยกดินบริคคหังงตามมาตรา ๑๔๔๓ โดยที่ความประสงค์ของมาตรา
นี้ใหแยกดินบริคคหังงออกเป็นส่วนของลทหนั ก็เพื่อใหเจาหนัตามคำพิพากษาได้รับชำระหนัเต็ม
จำนวนเท่านั้น การขอใหสังแยกนี้ศาลไมจำตองสังแยกดินบริคคหังงทั้งหมด ควรสังแยกเทาที่
จะเอาชำระหนัตามคำพิพากษาเท่านั้น ๗ ส่วนที่มีไคแยกคงชบริคคหังงน้อยตามเดิม

๔.๒ หนัรวม

หนัที่ก่อกันในระหว่างเป็นสามีกกรียากัน ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะตองรับผิดชอบหนัรวม
กันนั้น มาตรา ๑๔๔๐ ประมวลกฎหมายแพงและพานิชย บัญญัติวา "ถาสามีกกรียาตองรับผิดชอบ
ไคหนัรวมกัน ใหไซจากดินบริคคหังงและดินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย"

กรณัที่สามีกกรียาตองรับผิดชอบไคหนัรวมกันอาจเป็นหนัที่ทั้งสองฝ่ายรวมกันก่อกันหรือ
ฝ่ายไคฝ่ายหนังก่อกันก็ได้ และอาจเป็นหนัที่อาจเกิดจากมูลอยางใดก็ได้ ๘ ถาตาม
กฎหมายทั้งสองฝ่ายจะตองรับผิดชอบรวมกัน ยอมตกอยู่ในบังคับแห่งมาตรา ๑๔๔๐ ทั้งสิ้น
เช่น หนัที่จะตองรวมกันรับผิดชอบเพื่อละเมิดตามมาตรา ๔๓๒ หรือหนัที่กรียาก่อขึ้นโดยได้รับ
อนุญาตของสามีกตามมาตรา ๓๘ ประมวลกฎหมายแพงและพานิชย (คำพิพากษาศาลฎีกา
๑๐๓/๒๔๔๑ หรือหนัที่กรียาก่อขึ้นตามมาตรา ๓๘ ถามีลักษณะเป็นหนัรวมตามมาตรา ๑๔๔๒
ก็เป็นหนัที่สามีกกรียา

๖ โชค จารุจินดา, เรื่องเดิม, หนา ๒๑๔.

๗ สะอาด นาวิเจริญ, คำบรรยายประมวลกฎหมายแพงและพานิชย บรรพ ๕
วาดวยครอบครัว, (พระนคร : โรงพิมพ์การพิมพ์ธนบุรี, ๒๕๐๘), หนา ๒๑๓

๘ อนุมัติ ใจสมุทร, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพงและพานิชย บรรพ ๑
วาดวยบุคคล, (พระนคร : โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมาศตวรรษแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕),
หนา ๕๐๑

จะตองรับผิดรวมกันตามมาตรา ๑๔๕๐ เช่นในระหว่างที่สามีสละละทิ้งภริยา ภริยาตองไป
 กุยมเงินผู้อื่นมาอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่บุตรตามสมควร ตามมาตรา ๓๘ (๒)
 ประกอบมาตรา ๑๔๕๒(๑) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แม้ในกรณีที่ภริยาได้รับ
 อนุญาตของสามีให้ทำกิจการค้าขายตามมาตรา ๔๑ ถ้าสามีเข้าร่วมทำการค้าขายกับภริยา
 กวย และภริยาก่อหนี้ขึ้นภายในขอบแห่งกิจการการค้าขายนั้นก็ เป็นหนี้ร่วมที่สามีสามีภริยาจะตอง
 รวมกันรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๑ ประกอบมาตรา ๑๔๕๒(๓)
 โดยเฉพาะในหมวดที่ว่าควยทรัพย์สินระหว่างสามีสามีภริยานี้ได้มีมาตรา ๑๔๕๒ บัญญัติไว้ว่า
 หนี้บางอย่างให้ถือว่าเป็นหนี้ร่วม หนี้เหล่านี้จึงอยู่ในบังคับแห่งมาตรา ๑๔๕๐ ที่ทั้งสองฝ่าย
 จะตองรวมกันรับผิดชอบ

สำหรับหนี้ร่วมซึ่งมาตรา ๑๔๕๐ ให้เอาใช้จากสินบริคณฑ์และสินส่วนตัวของ
 ทั้งสองฝ่ายนั้น คือเจาหนี้จะเลือกยึดทรัพย์สินอะไรของสามีสามีภริยาก็ได้ไม่ว่าจะเป็นสินบริคณฑ์
 หรือสินส่วนตัวของฝ่ายไหน ทั้งนี้เพราะหนี้ดังกล่าวเป็นหนี้ร่วมของครอบครัว ทรัพย์สินของ
 ครอบครัวจึงรับผิดชอบทั้งหมดรวมทั้งสินส่วนตัวของคุณสมรสที่ตองรับผิดชอบในหนี้ร่วมควย

๔.๒.๑ ความหมายของหนี้ร่วม

หนี้ร่วมนั้นอาจหมายถึงหนี้ที่สามีสักคนหนึ่งคนเดียว แต่ผูกพันภริยาอย่างผูกพันใน
 ฐานลูกหนี้ร่วมก็มี หรือภริยาเป็นผูกพัน แล้วหนี้นั้นผูกพันสามีสักฝ่ายลูกหนี้ร่วมก็มี หรือบาง
 กรณีสามีสามีภริยาได้ก่อหนี้ควยกันก็มี

หนี้ร่วมระหว่างสามีสามีภริยาที่อันใดอันหนึ่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 มาตรา ๑๔๕๒ บัญญัติว่า "หนี้ซึ่งก่อกขึ้นในระหว่างสมรสดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นหนี้ร่วมกัน

- (๑) หนี้ค่าอุปการะเลี้ยงดูรักษาพยาบาลครอบครัวและการศึกษาของบุตร
 ตามสมควร
- (๒) หนี้ที่เกี่ยวข้องกับสินบริคณฑ์
- (๓) หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งสามีสามีภริยาทำควยกัน
- (๔) หนี้ที่สามีสามีหรือภริยาก่อขึ้นเพื่อประโยชน์คนฝ่ายเดียว แต่อีกฝ่ายหนึ่ง
 ได้ให้สัตยาบัน"

กฎหมายบัญญัติไว้เพียง ๔ ประเภท เมื่อมีชอกดาวอวางวาทน์ในระหว่าง
 สามีภริยาเป็นหนึ่งรวม จะคงพิสดารให้ฟังไควาหนั้นเขาประเภทเป็นหนึ่งรวมตามมาตรา
 ๑๔๕๒ มิฉะนั้นจะฟังเป็นหนึ่งรวมไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๑๓๙๒ / ๒๔๕๒)
 แต่ถึงแม้จะเป็นหนึ่งรวมกันในระหว่างสามีภริยา ซึ่งมาตรา ๑๔๕๐ ให้เอาใช้จากสิน
 บริกณฑ์ และสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย การที่เจ้าหนี้ฟ้องสามีภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
 โดยเฉพาะ มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๓๙ / ๒๔๕๒ วินิจฉัยว่าไม่ทำให้เจ้าหนี้
 สิทธิยึดสินส่วนตัวของอีกฝ่ายหนึ่งได้ แต่สำหรับสินบริกณฑ์นั้น แม้เจ้าหนี้จะฟ้องสามี
 หรือภริยาเป็นจำเลยผู้เดียว เจ้าหนี้ก็มีสิทธิยึดสินบริกณฑ์เป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายที่มีลูก
 ฟ้องไควด้วยไม่ว่าสินบริกณฑ์นั้นจะเป็นสินเดิมหรือสินสมรส เนื่องจากสินส่วนตัวกับสิน
 บริกณฑ์มีลักษณะแตกต่างกันเพราะสินส่วนตัวเป็นทรัพย์สินที่แยกออกต่างหาก ส่วนตัวของ
 ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็มีกรรมสิทธิ์มีอำนาจจัดการและจำหน่ายได้โดยลำพังอีกฝ่ายหนึ่งไม่มี
 ส่วนเกี่ยวข้อง ฉะนั้นหากฝ่ายหนึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา จะถือว่าสินส่วนตัวของ
 อีกฝ่ายหนึ่ง เป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา เช่นเดียวกับสินบริกณฑ์ยอมไม่ได้
 (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๑, ๒๓๔)

๔๒๑.๑.๑ หนคาอุปการะเลี้ยงดูรักษาพยาบาลครอบครัวและการศึกษา
ของบุตรตามสมควร หนคาอุปการะเลี้ยงดูกันและในฐานะที่สามีเป็นหัวหน้าครอบครัว ก็
 นี้เนื่องจากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๓ เป็นหน้าที่ของสามี
 ภริยาที่จะต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันและในฐานะที่สามีเป็นหัวหน้าครอบครัว ก็
 จะต้องอุปการะเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวของตน การอุปการะเลี้ยงดูจะหมายถึง
 การช่วยเหลือเกื้อกูลในเรื่องที่เกี่ยวแก่การยังชีพของบุคคลในครอบครัว ไม่ใช่เพียง
 อุปการะ ซึ่งอาจเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลในเรื่องอื่นไม่เกี่ยวกับการยังชีพในครอบครัว
 เดียวก็ได้ ฉะนั้น การก่อกวนหนคาอุปการะสมาชิกในครอบครัว ถ้าไม่มีลักษณะเป็น
การอุปการะเลี้ยงดูยอมไม่ต้องควยอนมาตรา ๑

อนึ่ง ตามที่กล่าวมาแล้วว่า ทนที่สามี่ภริยาจะต้องรับผิดชอบกันนั้น อาจ
 เป็นหน้าที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกอดชนใด สำหรับสามี่ไม่มีปัญหา เพราะสามี่มีความสามารถ
 บริบูรณ์ในการทำนิติกรรม ฉะนั้น ถ้าสามี่กอดหน้ตามอนุมาตรา ๑ เช่น แม่ภริยาจะ
 ไม่รู้เห็นยินยอมหรือให้สัตยาบันก็เป็นอันรวม อันภริยาจะต้องรับผิดชอบ แต่ถา
 ภริยาเป็นฝ่ายกอดชน จำต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติว่าควยความสามารถในการ
 ทำนิติกรรม เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘ , ๓๙ และ ๔๑ หาก
 ภริยากอดชนโดยปราศจากความสามารถ ภริยาอาจต้องรับผิดชอบส่วนตัว ตาม
 มาตรา ๑๔๙๕ เช่น ภริยากู้ยืมเงินมาชำระค่าเล่าเรียนบุตร โดยสามี่ไม่รู้เห็นและ
 ใ้ไม่อนุญาต นิติกรรมการกู้ยืมนั้นเป็นโมฆียะตามมาตรา ๓๘ หากสามี่บอกกลางความ
 มาตรา ๑๓๓ , ๑๓๖ ยอมเป็นโมฆะมาแต่เริ่มแรกไม่ผูกพันสินบริคตทั้งหมด ภริยา
 ต้องรับผิดชอบส่วนตัว จะอ้างว่ากู้ยืมเงินมาเพื่อใช้จ่ายในการศึกษาของบุตรตามสมควร
 เป็นอันรวมตามอนุมาตรา ๑ ไม่ได้แต่สามี่ให้สัตยาบันนิติกรรมนั้นยอมสมบูรณ์ตาม
 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๖ เป็นอันรวม ตามอนุมาตรานี้ ไม่ใช่
 ตาม ๑๔๘๒ (๔) เพราะไม่ใช่หน้ที่กอดชนเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว

คาอุปการะเลี้ยงดูที่เห็นได้ชัด ได้แก่ คาอาหารการกิน คาเครื่องนุ่งห่ม
 หลับนอน คาเช่าบ้าน คาน้ำประปา คาไฟฟ้า คาเครื่องรับโทรทัศน์ ตลอดจนคา
 ความสะดวกสบายอื่น ๆ ในครอบครัว เรื่องเหล่านี้เกี่ยวกับการยังชีพในครอบครัว
 โดยตรง คาอุปการะเลี้ยงดูนี้ คับทไม่ได้บัญญัติว่าต้องตามสมควรจึงต้องพิจารณา
 จากพฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ บางกรณีแม้จะเกินสมควร อาจต้องถือว่าเป็นอันรวมตาม
 อนุมาตราดังกล่าว เช่นสามี่ภริยามีฐานะปานกลาง แต่เพื่อให้ครอบครัวอยู่ดีกินดีมีความ
 สุข สามี่จึงกู้ยืมเงินเพื่อนำมาซื้ออาหารอย่างค้ำตามภัตตาคารมาเลี้ยงครอบครัวอยู่เสมอ
 ภริยาก็อพอใจที่จะให้ตนเองและคนในครอบครัวกินอาหารเหล่านั้น กรณีเช่นนี้จะปรับคย

มาตรา ๑๕๒ (๔) ไม่ได้ แม้จะถือว่าภริยาให้สัตยาบัน เพราะไม่ใช่คนที่สามีก่อน
 ขันเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว และจะถือว่าเป็นคนที่สามีกองไขเป็นส่วนตัวตามประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๙ ก็ไม่เป็นธรรม เพราะภริยาได้รับเอา
 ประโยชน์จากการก่อหนี้ของสามีนั้นด้วย ตามพฤติการณ์ทั้งกล่าวจึงควรถือว่าเป็นหนี้
 ค่าอุปการะเลี้ยงดูตาม ๑๕๒ (๑) แม้จะเกินสมควรก็ตาม กรณีที่ภริยาก่อหนี้เช่น
 เดียวกันนั้น และสามีพอใจที่จะรับประโยชน์จากการที่ภริยาก่อหนี้นั้น แม้สามีจะ
 ไม่ได้อนุญาตในตอนแรกก็อาจถือว่าให้สัตยาบัน อันทำให้หนี้นั้นสมบูรณ์ตามประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๙ ผู้กั้นสินบริกรรมของทั้งสองฝ่ายตาม มาตรา
 ๓๘ ทั้งควรถือว่าเป็นหนี้รวมตามอนุมาตรา ๑ ด้วย เพราะเป็นหนี้ค่าอุปการะเลี้ยง
 ดูโดยตรง แม้เกินสมควร

แต่ถ้าสามีกล่าวคัดค้านแล้วภริยายังคงไปกู้ยืมมาอีก นิตินกรรมการ
 ยืมเป็นโมฆียะ หากสามีไม่บอกกลางหรือให้สัตยาบันในภายหลังนิตินกรรมการนั้นย่อมผูกพัน
 สินบริกรรมของทั้งสองฝ่าย เป็นหนี้รวมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
 ๓๘ ถ้าสามีบอกกลาง ทำให้เป็นโมฆะมาแต่เริ่มแรก ภริยาต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว
 ตามมาตรา ๑๔๙๙ จะอ้างว่าเป็นหนี้รวมตามอนุมาตรา ๑ ไม่ได้ เพราะตนไม่มีความ
 สามารถในการทำนิตินกรรมการดังกล่าวนี้

ตัวอย่างอีกเรื่องหนึ่ง สมมติว่าสามีภริยามีฐานะปานกลางควรที่ตนเอง ภริยา
 และ บุตรจะโดยสารถประจำทางไปทำงานและไปโรงเรียน แต่สามีส่งสารถภริยา
 และบุตรที่ท้องเห็นแก่เหนื่อยในการโดยสารถประจำทางเช่นนั้น จึงกู้ยืมเงินช้อรยนต์
 รับส่งภริยาและบุตรซึ่งเป็นการเกินสมควร แต่ภริยาก็อพอใจและใช้ประโยชน์ในรยนต์
 นั้นตลอดมา จะถือว่าหนี้หนี้สามีก่อนขันเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียวตามประมวลกฎหมาย

แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒ (๘) คงไม่ได้ เพราะสามีก่อนสิ้นชีพิตักษัย
ของภริยาและบุตร อย่างไรก็ตาม การซื้อขายสินค้ารับส่งภริยาและบุตรเป็นการอุปการะ
เลี้ยงดูอย่างหนึ่ง แม้จะเกินสมควรก็ตามพฤติการณ์ดังกล่าว ควรถือว่าเป็นหนี้รวม
ตามอนุมาตรา ๑ อนึ่ง แม้ภริยาจะคัดค้านไม่เห็นด้วย ผลก็จะเป็นเช่นเดียวกัน
นี้ เพราะสามีมีความสามารถบริบูรณ์ในการทำนิติกรรมและหนี้ก่อนสิ้นชีพิตักษัย
เลี้ยงดูตามอนุมาตรา ๑

การที่ภริยาจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวโดย
การก่อศภาพ ก็เป็นการอุปการะเลี้ยงดูตามหน้าที่ของภริยาอันที่บัญญัติไว้ในมาตรา
๑๕๓ หนี้ที่เกิดจากค่าใช้จ่ายในการนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
๑๕๓ บัญญัติให้ผูกพันสินบริคนท์ ซึ่งหมายถึงสินบริคนท์ของทั้งสองฝ่าย อันแสดงว่า
ทั้งสองฝ่ายต้องรับผิดชอบกัน เป็นหนี้รวม ฉะนั้น การเอาชำระหนี้ดังกล่าวนี้จึงอยู่
ในบังคับแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐ เช่นเดียวกับหนี้รวม
ตามมาตรา ๓๘ เหมือนกัน คือให้ชำระจากสินบริคนท์และสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย
แต่ถ้าภริยาทำเกินควรก่อศภาพส่วนที่เกินควรนั้นไม่ใช่หนี้รวม ภริยาต้องชำระหนี้เป็น
ส่วนตัวตามมาตรา ๑๕๔

สำหรับภรรยาพยาบาลนั้น กฎหมายก็ไม่บัญญัติว่าต้องตามสมควร ทั้ง
นั้นจะมีเหตุผลเช่นเดียวกับคำอุปการะเลี้ยงดู คือ ก่อพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ โดย
เฉพาะการที่ภรรยาพยาบาลเกี่ยวกับความเป็นความตาย หรือความทุกข์ทรมานของบุคคล
ในครอบครัว แม้จะเกินสมควรไปบ้าง ก็อาจต้องตัดสินใจทำ เช่นภริยาหรือบุตรป่วย
ถ้าซื้อขายราคาปานกลางมารักษาอาจเสี่ยงต่อความตายหรือแม้จะไม่ถึงตายก็หายขาด
แต่ถ้าซื้อขายราคาแพงเกินกว่าฐานะของตนที่จะซื้อใครมารักษาจะเสี่ยงต่อความตายน้อย
ลงหรือหายเร็วขึ้น สามีจึงกุมเงินยื่นโอนมาซื้อขายราคาแพงให้ภริยาหรือบุตร กรณีเช่น

นี้ น่าจะคงถือว่าเป็นหนี้การรักษายาบาลอันเป็นหนี้รวมตามอนุมาตรา ๑ หรือสามี่กริยามี่
 ฐานะปานกลาง ภาระป่วยของเขารักษาตัวในโรงพยาบาลตามฐานะควรอยู่อย่างคนไข้อย่างใด
 แต่ความที่ของการใหญ่รายอย่างสบาย โกลแพทย์และพยาบาลยิ่งขึ้น จึงจัดการให้อยู่
 หองพิเศษ โดยยกยืมเงินผู้อื่นมาชำระค่าห้อง ภาระก็พอใจไม่คักคาน หนี้รายนี้จะถือว่า
 สามี่ก้อนขึ้นเพื่อประโยชน์คนป่วยเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕๒
 (๘) น่าจะไม่ได้ เพราะแท้จริงก้อนขึ้นเพื่อประโยชน์ของภริยา ควรถือว่าเป็นหนี้รวม
 อันสามี่กริยาจะคงรับผิดชอบหนี้ร่วมกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕๒
 (๑) และ ๑๕๕๐

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕๒ (๑) กล่าวถึงหนี้ค่าอุปการะ
 เลี้ยงดูรักษาพยาบาลครอบครัว จึงหมายถึงสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด เช่น บิดามารดา
 ปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้องของทั้งสองฝ่าย ตลอดจนคนไข้และผู้อาศัยอื่น ๆ ที่เป็นสมาชิก
 ในครอบครัว ไม่ว่าจะบรรลุนิติภาวะแล้วหรือไม่ ไม่ได้หมายความว่าผู้ที่มีหน้าที่อุปการะ
 เลี้ยงดูตามกฎหมาย^{๑๒} เช่น สามี่กริยาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕๓
 บิดา มารดา กับบุตรตามมาตรา ๑๕๓๕ และมาตรา ๑๕๓๖ ผู้ปกครองตามมาตรา ๑๕๖๘
 ผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๕๖ และผู้อนุญาตตามมาตรา ๑๕๕๑ เท่านั้น
 ทั้งนี้ เพราะเป็นเรื่องที่สามี่กริยาซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวจะต้องอุปการะเลี้ยงดูคนในครอบ
 ครัวของตนถึงกล่าวมาแล้ว ปัญหาว่าถ้ามีญาติของสามี่หรือภริยาเดินทางจากต่างจังหวัดมา
 เยี่ยมเยียนและขออาศัยพักที่บ้าน ๒ - ๓ วัน ระหว่างนั้นเกิดเจ็บป่วยต้องนำส่งโรง
 พยาบาล สามี่ต้องยกยืมเงินผู้อื่นมาใช้จ่ายในการรักษายาบาล จะถือว่าเป็นหนี้การักษา
 พยาบาลครอบครัวตามมาตรานี้หรือไม่ เห็นว่าน่าจะถือไม่ได้ เพราะญาติผู้นั้นไม่ใช่สมาชิก
 ในครอบครัว เป็นหนี้สามี่ก้อนขึ้นเพื่อประโยชน์ของคนป่วยเกี่ยว ถ้าภริยาไม่ได้ให้สัตยาบัน
 ความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๕๒ (๘) ย่อมไม่ใช่อันรวม สามี่ต้องรับผิด
 นั้นเป็นส่วนตัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๕

๑๒ โสภ จารุจินดา, เรื่องเดิม, หน้า ๒๒๑

หน้าที่การศึกษาของบุตร มีข้อสังเกตว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๘๒ (๑) คงให้แต่เฉพาะบุตรที่เกิดจากการสมรสระหว่างสามีภริยากันเท่านั้น แต่การที่สามีหรือภริยาก่อหนี้ขึ้น เพื่อให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรของตนซึ่งติดมาก่อนสมรส จึงไม่เป็นหนี้ร่วมตาม มาตรา ๑ เพราะไม่ใช่เป็นบุตรของอีกฝ่ายหนึ่ง และไม่ได้อยู่ในอำนาจปกครองของอีกฝ่ายหนึ่งนั้น เป็นบุตรและอยู่ในอำนาจปกครองของฝ่ายที่ก่อหนี้ฝ่ายเดียว (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๘๐) จึงเป็นหนี้ที่ก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว ฝ่ายที่ก่อขึ้นต้องใช้หนี้นั้นเป็นส่วนตัวตาม มาตรา ๑๕๗๕ เว้นแต่อีกฝ่ายหนึ่งจะให้สัตยาบันจึงจะเป็นหนี้ร่วมตาม มาตรา ๑๕๘๒ (๔) และหน้าที่การศึกษาของบุตรนี้ย่อมไม่รวมถึงการศึกษาของตนเองหรือของหลาน หรือของคนใช้ หรือของบริวารอื่นด้วย มิฉะนั้น สามีภริยาจะรับหลานมาอุปการะเลี้ยงดูในครอบครัวและให้การศึกษา หนี้ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก่อขึ้น เพื่อให้การศึกษาแก่หลานไม่ใช่หนี้ร่วมตาม มาตรา ๑๕๘๒ (๑) ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งไม่ให้สัตยาบัน ตาม มาตรา ๑๕๘๒ (๔) ก็เป็นหนี้ที่ฝ่ายก่อขึ้นจะต้องใช้เป็นส่วนตัว ตาม มาตรา ๑๕๗๕ ทำนองเดียวกัน สามีภริยาจ้างเด็กคนใช้มาคนหนึ่ง สามีเห็นว่ามิเวลาดลาจึงนำไปเข้าโรงเรียน หนี้ที่สามีก่อขึ้นเพื่อการศึกษาของคนใช้นี้ ถ้าภริยาไม่ให้สัตยาบันสามีก็ต้องใช้เป็นส่วนตัว

หน้าที่การศึกษาของบุตร กฎหมายบัญญัติว่าตามสมควร แตกต่างกับคำอุปการะเลี้ยงดูรักษาพยาบาล ซึ่งไม่ได้บัญญัติว่าตามสมควร ดังกล่าวแล้ว ข้อนี้จึงสอดคล้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๖ แต่ไหน ไฉน เพียงใด จะถือว่าตามสมควร น่าจะต้องพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ โดยคำนึงถึงฐานะของบิดามารดาประกอบ เช่นสามีภริยามีฐานะปานกลาง มีบุตรชายอยู่คนเดียว ตามฐานะของตนไม่อาจส่งบุตรชายไปศึกษาที่ยังต่างประเทศได้ แต่ความที่ต้องการให้บุตรชายได้รับการศึกษาก็มีอนาคต สามีจึงไปกู้ยืมเงินผู้ขึ้นมาส่งบุตรชายไปต่างประเทศ เป็นเหตุให้ความเป็นอยู่ในครอบครัวฝืดเคือง เพราะต้องชักรายได้ไปผ่อนชำระหนี้ ทั้งภริยาก็คัดค้านไม่เห็นชอบด้วย กรณีเช่นนี้น่าจะถือว่าเป็นการเกินสมควร ไม่ใช่หนี้ร่วมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา

๑๔๘๒(๑) สามีสองไซเป็นส่วนตัวตามมาตรา ๑๔๗๘ แต่ถาการผอนชำระหนี้ไม่ทำ
ให้ครอบครัวถึงกับเคื้อครอน แมกรियाจะคักคานก่น่าจะถือว้าเป็นหนี้รวมอันสามีสกรियाจะ
คองรับคิครวมกันคไค เพราะการที่สามีส่ง เสริมบุตรชายคนคเดียวให้คไครับการศึกษาเช่นนี้
แมจะคองคูนยืมสินคูนอนบวง แต่ไม่คถึงกับทำให้ครอบครัวเคื้อครอน ก็เป็นเรื่งที่คควรทำ
และเป็นการทำตามสมควร

เกี่ยวกับการศึกษาของบุตร แมประมวลกฎหมายแพงและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๖
วรรคหนึ่งจะมีบัญญัติว้าบิคามารคาคำคองให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหวางที่เป็น
คูนย่าวเทานันคก็ค แต่ตามมาตรา ๑๕๓๖ เป็นเรื่งสิทธิและหน้าทีของบิคามารคาค แมบิคา
มารคาคจะมีหน้าทีตามทีบัญญัติว้า แต่คมีคคหามมีให้บิคามารคาคให้การศึกษาตามสมควรแก่
บุตรทีบรคคูนคิการวะแล้ว เมื่อกวามในมาตรา ๑๔๘๒(๑) ไม่คไคจ้กคไคว้าการศึกษาของ
บุตรจะคอง เป็นการศึกษาของบุตรในระหวางที่เป็นคูนย่าว จะจ้กคความหมายให้คแบลง
มาเหมือนในมาตรา ๑๕๓๖ เห็นจะไม่คไค^{๑๓} ฉะนั้น การที่สามีสกรियाคองหนี้ขึ้นเพื่อให้
การศึกษาแก่บุตรทีบรคคูนคิการวะแล้ว จึงยอมทำคไค ส่วนปัญหาว้าทั้งสองฝายจะคองรับ
คิคในหนี้ันเพียงคไคอยู่ในม้งคคของประมวลกฎหมายแพงและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๘๒(๑)
ไม่เกี่ยวกับเรื่งสิทธิและหน้าทีของบิคามารคาคตามมาตรา ๑๕๓๖ เช่นสามีส่งบุตรซึ่ง
บรคคูนคิการวะแล้ว เขารเรียนในมหาวิทยาลัย หรือส่งไปศึกษาคองย้งค่างประเทศ การที่
สามีสกรियाขึ้นเพื่อการนี้ ถาเป็นการทำตามสมควร แมบุตรจะบรคคูนคิการวะแล้ว ก็คอง
ถือว้าเป็นหนี้รวมควมประมวลกฎหมายแพงและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๘๒(๑) อันสามีสกรिया
จะคองรับคิครวมกัน แต่ถาบุตรทีบรคคูนคิการวะมีคการงานทำเป็นหลักฐานและสมรสแล้ว
คองการจะเรียนภษาค่างประเทศเพื่อเพิ่มพูนควมรู้ แต่ไม่มีก้คังเงินเพียงพอทีจะ
เรียนคไค สามีสจึงไปคูนยืมเงินคูนอนมาให้ไซจายเป็นคาคเลาเรียน หนี้เช่นนี้คน่าจะไม่ไซหนี
ในการศึกษาของบุตรตามสมควร ตามมาตรา ๑๔๘๒(๑) เพราะไม่สมควรทีจะคองคองหนี้
ขึ้นในกรณีนี้ จึงเป็นหนี้ทีสามีสจะคองรับคิคเป็นส่วนตัวตามประมวลกฎหมายแพงและพาณิชย์
มาตรา ๑๔๗๘ เว้นแต่กรियाให้สตัยบันจึงจะเป็นหนี้รวมควมมาตรา ๑๔๘๒(๔)

^{๑๓} ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, เรื่งเกิม, หน้า ๑๓๗.

เห็นตามมาตรา ๑๔๕๒ (๑) นทกอกชนในระหว่างสมรส ถ้ากอกชนหลังจาก
 ชาติจากการสมรส ย่อมไม่เป็นหนี้รวมตามอนุมาตรา นี้ แต่อย่างไรก็ตามจากการสมรส
 แม้จะแยกกันอยู่หรือทิ้งร้างกันไป หากการแยกกันอยู่หรือทิ้งร้างนั้น ฝ่ายที่กอกชนไม่ใช่
 เป็นฝ่ายผิด หนี้ที่ฝ่ายหลังกอกชนระหว่างละทิ้งร้าง อาจเป็นหนี้รวมตามอนุมาตรา นี้ได้
 แต่ถาฝ่ายที่กอกชนเป็นฝ่ายผิด เช่นภริยาละทิ้งร้างสามีไปเอง แล้วไปยกยืมเงินผ่อนซื้อ
 เครื่องอุปโภคบริโภค หนี้นั้นไม่ใช่หนี้รวมตามอนุมาตรา นี้ หากแต่เป็นหนี้ที่กอกชนเพื่อ
 ประโยชน์ตนฝ่ายเดียว ถ้าสามีไม่ไต่สัจยามัน ภริยาก็กองใจหนี้นั้นเป็นส่วนตัวตาม
 มาตรา ๑๔๙๘ ถ้าให้สัจยามันก็เป็นหนี้รวมตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
 ๑๔๕๒ (๔) ทั้งนี้เพราะเมื่อตนละทิ้งสามีไปเอง สามีย่อมไม่มีหน้าที่จะต้องติดตามไป
 อุปการะเลี้ยงดู และไม่มีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ภริยากอกชน อนึ่งแม้จะยกกันแล้ว
 ก็อาจฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูที่ฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกร้องจากอีกฝ่ายหนึ่งก่อนหย่า
 ได้ ตามที่กล่าวมานั้นจึงเห็นได้ว่า การที่ภริยากอกชนตาม มาตรา ๓๘ อาจผูกพันแก่
 เฉพาะส่วนของตนในสินบริกษหรืออาจเป็นหนี้รวมก็ได้ ถ้ากรณีของควย มาตรา ๑๔๕๒

ตัวอย่าง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๑ / ๒๔๕๐ ได้ความว่า โจทก์และ
 จำเลยที่ ๒ เป็นสามีภริยากัน โจทก์เมาสุราทุบตีขบีไลจำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๒ ต้อง
 พามบุตรหนีไปอยู่กับพี่สาว และได้อาเรือพืฬาซึ่งเป็นสินสมรสไปควย และจำเลยที่ ๒
 ขายเรือนั้นให้จำเลยที่ ๑ เอาเงินมาเลี้ยงดูตนเองและบุตร ๒ คน โจทก์จึงฟ้องขอ
 ให้คืนเรือหรือใช้ราคา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า กรณีดังกล่าวเป็นการเพียงพอที่จะถือว่าโจทก์ละทิ้งจำเลย
 ที่ ๒ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘ (๒) หนี้ที่กอกชนเป็นหนี้ตาม
 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๐ , ๑๔๕๒ ซึ่งบัญญัติว่า หนี้ค่าอุปการะ
 เลี้ยงดูรักษาพยาบาลครอบครัว และการศึกษาของบุตรตามสมควรเป็นหนี้รวมซึ่ง ภริยา
 และสามีต้องรับผิดชอบร่วมกัน ฉะนั้นโจทก์จึงไม่มีสิทธิฟ้องเรียกเรือคืน พืฬาขายนั้นให้ยกฟ้อง

๔๒.๑.๒ หน้าที่เกี่ยวกับสินบริคต หนี้ เช่นนี้ไม่ได้หมายถึงหนี้ทุกหนี้
 สินบริคต แต่หมายถึงหนี้ที่เกี่ยวพันกับทรัพย์สินอื่นเป็นสินบริคตโดยตรง เช่นหนี้ที่เกี่ยว
 กับการจัดการสินบริคต หนี้ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งมอบบำรุงรักษาหรือการใด ๆ เพื่อ
 ประโยชน์แก่สินบริคตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๕ แต่หนี้
 กลานีต้องเป็นหนี้ที่เกี่ยวของกับสินบริคตอันเป็นผลแก่สามีและภริยาทั้งสองฝ่าย ไม่ใช่
 เป็นผลแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ฝ่ายเดียว

คำว่า "เกี่ยวของ" ที่ใช้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๘๒ (๒)
 เป็นคำกว้างมากเพราะทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา ถ้าไม่เป็นสินส่วนตัวก็ต้องเป็นสิน
 บริคต หนี้ทุกชนิดจึงอาจเป็นหนี้ที่เกี่ยวของกับสินบริคตได้มากมายหลายสถาน ตัวอย่าง
 เช่น สามีกู้ยืมเงินยืมมาโดยเสียดอกเบี้ยร้อยละ ๗ ครึ่งต่อปี แล้วให้คนนอกไปอีกต่อ
 หนึ่ง เรียกเอาดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปี ได้ผลประโยชน์จากอัตราดอกเบี้ยที่แตกต่าง
 กันมาเลี้ยงครอบครัว แม้เงินนั้นจะไม่ได้นำไปใช้เกี่ยวกับสินบริคตที่มีอยู่แต่ประการ
 ใด ในขณะที่เจ้าหนี้ส่งมอบเงินให้สามีเงินนั้นก็ตกเป็นสินบริคตตามมาตรา ๑๖๒
 เพราะฉะนั้น หนี้ทุกชนิดในการที่ไปกู้เขามาจึงน่าจะถือว่าเป็นหนี้ที่เกี่ยวของกับสินบริคต
 ทั่วเหมือนกัน แต่ขอสำคัญไว้ว่า เงินที่สามีกู้เขามาจะต้องเอามาลงทุนค้าขายหรือ
 หากดอกเบี้ยกำไรเลี้ยงครอบครัว เพราะถ้าสามีไปกู้เขามาเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว
 เช่น เขาไปเล่นการพนัน เขาไปฆ่าเรอช และภริยาไม่ให้สัตยาบัน ความในมาตรา
 ๑๘๒ (๔) บ่งอยู่ว่าจะนับเป็นหนี้รวมไม่ได้และต้องถือว่าเป็นหนี้ส่วนตัว

๑๔ โชค จารุจินดา, เรื่องเดิม, หน้า ๒๒๔.

๑๕ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, เรื่องเดิม, หน้า ๑๓๘.

หนี้ที่เกี่ยวของกับสินบริคณห์นั้นมีความที่เห็นได้ง่ายเมื่อเป็นหนี้เกี่ยวกับการซ่อมแซมรักษาทรัพย์สินอันเป็นสินบริคณห์ เช่น ซ่อมบ้านหรือซ่อมรถยนต์ ซึ่งถ้าไม่ซ่อมจะทำให้ทรัพย์สินนั้นเสียหายหรือทำลายลงอย่างนี้เป็นหนี้ที่เกี่ยวของกับสินบริคณห์เห็นได้ในตัว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๕๕ / ๒๔๘๒, ๑๐๐๕ / ๒๔๕๕) หนี้ภาษีอากรเกี่ยวกับสินบริคณห์ที่มีลักษณะเช่นเดียวกัน เช่น ค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินสินบริคณห์ซึ่งค้างชำระอยู่แก่รัฐบาล ถ้าไม่ใช่ รัฐบาลอาจฟ้องร้องยึดเอาไปขายให้หนี้ได้ ทำให้สินบริคณห์หลุดมือไปจากครอบครัว แต่หนี้เกี่ยวกับสินบริคณห์คงไม่จำกัด เฉพาะที่ก่อขึ้นเพื่อสงวนรักษาสินบริคณห์ไม่ให้เสียหายทำลายหรือหลุดมือไปเท่านั้น น่าจะหมายความว่าตลอดถึงหนี้ที่ก่อขึ้นเพื่อบำรุงให้สินบริคณห์มีค่าหรือราคาเพิ่มขึ้นด้วย^{๑๖} หรือเช่นการถมแต่งขยายที่ดินหรือโรงเรือนสินบริคณห์ให้กว้างขวางดีขึ้น หรือ เช่น สามีไปกู้เงินเขามาลงทุนสร้างโรงสีโรงเลื่อยลงในที่ดินสินบริคณห์ ทำให้ที่ดินสินบริคณห์เป็นทรัพย์สินที่หาประโยชน์ได้ออกเงยหรือทำความเจริญอย่างอื่นแก่สินบริคณห์เหล่านี้ มีลักษณะเป็นหนี้ที่เกี่ยวของกับสินบริคณห์เช่นกัน

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๐ / ๒๕๐๗ ได้ความว่า จำเลย (สามีผู้ร้อง) เป็นหนี้ค่าจ้างโจทก์กว่าความ และกู้เงินโจทก์มาใช้จ่ายในการ เป็นความกับผู้ร้อง โจทก์จึงฟ้องเรียกเงินเหล่านี้จากจำเลย ศาลพิพากษาให้โจทก์ชนะคดี โจทก์นำยึดที่พิพาท ผู้ร้องซึ่งเป็นภริยาจำเลยโดยชดด้วยกฎหมายก่อนใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว ร้องชดทรัพย์สินว่าเป็นสินเดิมและสินส่วนตัวของผู้ร้อง หนี้ระหว่างโจทก์จำเลยเกิดขึ้นโดยยอมสมยอม ขอให้ลดอนการยึด

โจทก์คัดค้านว่าเป็นสินสมรส หนี้รายนี้เกิดขึ้นเพราะผู้ร้องพยายามยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินเป็นสินบริคณห์ให้ตกไปยังผู้อื่นโดยไม่สุจริต ที่พิพาทผู้ร้องก็โอนขายให้ผู้อื่นโดยสมยอม จนโจทก์ต้องฟ้องขอให้เพิกถอน นอกจากนั้นผู้ร้องยังฟ้องจำเลยเป็นคดีอาญาและคดีแพ่ง ทั้งแอมไปจดทะเบียนสมรสกับผู้อื่น จนจำเลยต้องฟ้องขอให้เพิกถอนการสมรส ผู้ร้องแพคดีทุกสำนวน จำเลยต้องทำการป้องกันสิทธิและทรัพย์สินเป็นสินสมรสมิให้สูญไปตลอดเวลา ๑๐ ปีเศษ ต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมาก หนี้รายนี้จึงเป็นหนี้ที่เกี่ยวของกับสินบริคณห์ เป็นหนี้ร่วม โจทก์ขอที่จะยึดได้

จำเลยคัดค้านทำนองเดียวกับโจทก์ และฟ้องแย้งว่าผู้ร้องรื้องชัทธิทรัพย์เพื่อ
ประวิงคดีและกลั่นแกล้ง ทำให้ราคาที่ดินลดลง ต้องงการขายทอดตลาด จำเลยต้อง
เสียดอกเบี้ยให้โจทก์ต่อไปอีก ขอให้บังคับผู้ร้องให้ชดเชย

ศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงว่า ที่พิพาทเป็นดินเดิมของผู้ร้องไม่มีส่วนของจำเลย
ปะปนอยู่ด้วย โจทก์จะยึดได้ก็ต่อเมื่อเป็นหนี้ร่วม ได้ความว่าจำเลยกับผู้ร้องแตก
กันรุนแรงและแยกทางกันมานานปีแล้ว จนผู้ร้องจดทะเบียนสมรสกับสามีใหม่ จำเลย
ได้ฟ้องขอให้เพิกถอนการสมรส ศาลพิพากษาให้เพิกถอน ผู้ร้องโอนขายที่พิพาทให้ผู้อื่น
จำเลยก็ฟ้องขอให้เพิกถอน ส่วนผู้ร้องก็ฟ้องขอหย่า ที่สุดศาลพิพากษาให้เพิกถอนการ
โอนและให้หย่าในระหว่างที่คดีนี้อยู่ในชั้นพิจารณาของศาลฎีกา ทั้งสองฝ่ายตั้งตนเป็น
ปฏิปักษ์ต่อกันตลอดมาจนปัจจุบันนี้ ที่จำเลยฟ้องขอให้เพิกถอนการโอนที่พิพาท เป็นการ
ฟ้องเพื่อประโยชน์ของจำเลยฝ่ายเดียว ไม่ใช่ของผู้ร้องด้วย เพราะจำเลยหวังว่าที่
พิพาทเป็นสินสมรส ถ้าการสมรสต้องขาดกัน จำเลยอาจมีส่วนแบ่งบ้าง มิฉะนั้นจำเลย
ก็คงไม่ฟ้อง เพราะไม่ได้ประโยชน์แก่จำเลย

ข้อเท็จจริงดังนี้ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า หนี้ตามฟ้องไม่ใช่หนี้ร่วม เพราะหนี้ที่
เกี่ยวข้องกับสินบริคดห์ตามมาตรา ๑๘๘๒ (๒) น่าจะหมายถึงหนี้ที่เกี่ยวพันอยู่กับตัว
ทรัพย์ที่เป็นสินบริคดห์นั่นเอง เช่น ค่าจ้างถมที่ดินที่เป็นสินบริคดห์ ค่าจ้างซ่อมแซม
โรงเรือนที่เป็นสินบริคดห์ เงินกู้ยืมมาใช้จ่ายบำรุงรักษาตัวทรัพย์ที่เป็นสินบริคดห์ เป็นต้น
หนี้ที่จำเลยก่อขึ้นเป็นค่าใช้จ่ายในการกระทำของจำเลย เพื่อมุ่งหวังจะแบ่งเอาส่วน
จากทรัพย์ที่เป็นสินบริคดห์ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเท่านั้น ต้องถือว่าเป็นหนี้ที่จำเลยก่อขึ้น
เพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว โดยผู้ร้องมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยหรือให้สัตยาบัน โจทก์ไม่
มีสิทธิยึด

พิพากษายืนให้ถอนการยึดและให้ยกฟ้องแย้ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐๕ / ๒๕๕๕ โจทความว่า จำเลย (สามีผู้ร้อง) ไม่ชำระหนี้เงินกู้ให้โจทก์ตามคำพิพากษา โจทก์นำยึดที่พิพาทเพื่อขายชำระหนี้ อ้างว่าเป็นสินบริคณห์ (สินสมรส)

ผู้ร้อง ร้องขอชดเชยค่าเสียหายเป็นสินเดิมของผู้ร้อง ขอให้ถอนการยึด

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า จำเลยกู้เงินโจทก์มาใช้จ่ายเป็นค่าทนายความในการฟ้องร้อง เรียกคืนสินเดิมของผู้ร้องจากพี่ชายผู้ร้องจนได้ทรัพย์สินพิพาทบางส่วนกลับคืนมาเป็นสินเดิมของผู้ร้อง เพราะเดิมผู้ร้องไม่ขอรับมรดกที่ดินแปลงนี้ตามสิทธิที่ควรจะได้รับ นอกจากนั้นยังนำไปใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลบุตรของจำเลยและผู้ร้องซึ่งเป็นผู้เยาว์ จึงเป็นหนี้ร่วมตามมาตรา ๑๕๘๒ ผู้ร้องต้องรับผิดชอบ

พิพากษายืน ให้ยกคำร้อง

(คำพิพากษาศาลฎีกา ฉบับนี้ เป็นตัวอย่างเรื่องหนี้การักษาพยาบาลครอบครัว และหนี้ที่เกี่ยวของกับสินบริคณห์ตามมาตรา ๑๕๘๒ (๑) และ (๒))

ส่วนความรับผิดชอบเมื่อละเมิดที่ตัวทรัพย์สินสินบริคณห์ไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น เช่น สุนัขอันเป็นสินบริคณห์ไปกัดผู้อื่นบาดเจ็บ และเจ้าของจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๕๓๓ หรือความเสียหายเกิดขึ้นเพราะเหตุที่โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นอันเป็นสินบริคณห์ ก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องรักษาไม่เพียงพอ ซึ่งเจ้าของจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๕๓๔ ก็เป็นหนี้ที่เกี่ยวของกับสินบริคณห์ การสร้างโรงเรือนอันเป็นสินบริคณห์รุกเข้าไปในที่ดินของผู้อื่นโดยสุจริต ซึ่งจะต้องเสียเงินให้แก่เจ้าของที่ดินเป็นค่าใช้ที่คืนหรือกระทำโดยไม่สุจริต อันเจ้าของที่ดินจะเรียกให้ผู้สร้างรื้อถอนไปและทำที่คืนให้ เป็นตามเดิม โดยผู้สร้างเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๑๓๑๒ ก็เป็นหนี้ที่เกี่ยวของกับสินบริคณห์เช่นกัน

อย่างไรก็ดี การที่ฝ่ายหนึ่งข่มขู่หรือกดดันเป็นสินบริคตโดยประมาทเดินเลอชน
 รดยนคของผู้อื่นเสียหาย จำต้องรับผิดชอบสินไหมทดแทน ไม่ใช่เป็นหน้าที่เกี่ยวข้องกับ
 สินบริคตโดยตรง แต่เป็นหนี้ที่เกิดจากความประมาทเดินเลอของผู้ข่มขู่หรือกดดัน ไม่ใช่
 หนี้รวมตามมาตรา ๑๘๖๒ (๒) การที่ฝ่ายหนึ่งจงใจทำละเมิดต่อบุคคลอื่นโดยใช้สิน
 บริคตเป็นเครื่องมือ เช่น สามีจุดไฟเผาต้นไม้อันเป็นสินบริคตให้ตามไปไหม้ทรัพย์สิน
 สินของผู้อื่นก็มีนัยอย่างเดียวกัน เพราะเป็นหนี้ที่เกิดจากการทำละเมิดของบุคคล
 ไม่เกี่ยวข้องกับสินบริคตโดยตรง ผู้ทำละเมิดต้องรับผิดชอบหนี้เป็นส่วนตัว ตามมาตรา
 ๑๘๗๘ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๑/ ๒๕๐๘ สามีผู้ร้องทำละเมิดต่อโจทก์ โดย
 แกล้งจุดไฟให้ลุกขึ้นในสวนยางพาราของโจทก์ ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย โจทก์
 จึงฟ้องสามีผู้ร้องเป็นจำเลย เรียกค่าสินไหมทดแทน เมื่อชนะคดีแล้วได้นำยึดสินเคิมของ
 ผู้ร้อง ผู้ร้องร้องขอชดเชย

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เป็นการกระทำของสามีโดยเฉพาะภริยาไม่ได้อำนาจกระทำ
 ควบ จึงไม่ต้องรับผิดชอบร่วมกับสามีในค่าเสียหายที่สามีจะต้องชำระแก่โจทก์ตามคำพิพากษา
 โจทก์ไม่มีสิทธิยึดสินเคิมของผู้ร้อง

หนี้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสินบริคตใดแก่หนี้ในการค้ำประกัน การประกันผู้ต้องหา
 หรือจำเลยในคดีอาญา หนี้ในการจ้างทำของเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น การจ้างแรงงาน
 เพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น หรือการยืมทรัพย์สินไปให้คนอื่นใช้ เป็นต้น ๑๗

หนี้ที่เกิดจากการจัดการสินบริคตนั้น ถ้าหากกระทำโดยฝ่ายที่มีอำนาจจัดการ
 สินบริคตตาม มาตรา ๑๘๖๘ ย่อมเป็นหนี้รวม แต่หากกระทำโดยฝ่ายที่ไม่มีอำนาจจัดการ
 ก็เป็นหนี้ที่ไม่ได้อำนาจกระทำหนี้เช่นนี้เกี่ยวกับสินบริคต จึงไม่ถือว่าเป็นหนี้ที่เกี่ยวข้อง
 กับสินบริคต เว้นแต่ในกรณีที่ผู้สัญญาก่อนสมรสให้ภริยาเป็นผู้จัดการสินบริคต หนี้

๑๗ สะอาด นาวีเจริญ, เรื่องเคิม, หน้า ๒๐๐.
 ๑๘ โปยม เลขยานนท์, คำบรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย
 ครอบครอง, (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๔), หน้า ๘๘.

ที่เกิดจากสามจัดการสินบริคตหายไปโดยไม่มีอำนาจ ก็ยังอาจเป็นหนี้ที่เกี่ยวข้องกับสินบริคต
ได้ เพราะสัญญาถอนสมรสไม่มีผลเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต (ประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕๕ วรรคหนึ่ง) หรือถ้าการถอนของฝ่ายที่ไม่มี
อำนาจจัดการสินบริคตทำให้เกิดผลเพิ่มพูนขึ้นในสินบริคตทดถ้ออาหนันนเกี่ยวข้องกับสิน
บริคตเหเทาที่ฝ่ายที่เป็นผู้จัดการจะต้องรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอนเซน ตามบท
บัญญัติว่าควยลาภมิควรได้ หนี้ส่วนที่ฝ่ายผู้จัดการไม่ต้องรับผิดชอบ อีกฝ่ายหนึ่งก็ต้องรับผิด
แต่ผู้เดียว

๔.๒.๑.๓ หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งสามักริยาทำด้วยกัน

การงานในที่นหมายถึงการงานในการประกอบธุรกิจทุกอย่างไม่ว่าสามักริยาหรือกริยาจะเป็น
ตัวจักรสำคัญในการดำเนินการ แมกริยาจะเป็นตัวจักรสำคัญในการดำเนินการ ถ้า
สามักริยาทำควยก็เป็นหนี้รวมตามมาตรา ๑๕๕๒ (๓) นี้ ฉะนั้น การกู้ยืมเงินผู้อนมา
ช้ออากริยาเพื่อรวมกันปลตทรัพย์หรือรวมกันทำละเมิดประการอน จึงไม่ใช่เป็นการงานซึ่ง
ทำควยกันตามความหมายของอนุมาตรา

การงานซึ่งทำควยกันนั้น ไม่จำต้องลงมือทำควยกันหรือทำอย่างเดียวกันและ
ในสถานที่เดียวกัน อาจแบ่งหน้าที่กันทำ คนละอย่างต่างสถานที่กันก็ได้ การแบ่ง
หน้าที่กันทำของสามักริยาจะเปรียบเทียบกับกรแบ่งหน้าที่กันทำของผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้
รวมประกอบธุรกิจอื่น ๆ ตามธรรมดาไม่ได้ เพราะฐานะความเกี่ยวข้องของระหว่างสามักริ
กริยากันระหว่างบุคคลอนเห็นต่างกัน การที่กริยามีส่วนเกี่ยวข้องช่วยเหลือธุรกิจ
ของสามักริยาตามหน้าที่ของกริยากักริยาได้มีส่วนเข้าทำกรงานนั้นควยกันกับสามักริยาแล้ว
เช่น สามักริยารับเหมารสร้างทางตางจังหวัดรอนแรมไปตามปากตางเขา กริยาไปควยไม่ได้

เพราะต้องอยู่ดูแลบ้านของและเลี้ยงดูบุตร แต่ก็ได้จัดเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นส่งไปให้สามีทุกเดือน คราวใดที่สามีกลับมาเยี่ยมบ้าน ก็เอาเงินรายไทมามอบให้ภริยาเก็บ ครั้นเมื่อต้องการเงินไปใช้จ่ายในการทำงาน ก็ติดต่อให้ภริยาส่งไปให้ มีข้อซักของอย่างไรในการงานก็ปรึกษาหารือกันฉันท์สามีภริยา เพียงเท่านี้ก็อาจจะถือได้ว่าภริยามีส่วนทำการทำงานนั้นกับสามี ฉะนั้น หากสามีไปกู้ยืมเงินผู้อื่นมาลงทุนในการนี้ แม้ภริยาจะมีใครเห็นการกู้ยืมนั้นเลย ก็เป็นหนี้ร่วม ซึ่งภริยาจะต้องรับผิดชอบร่วมด้วยตามอนุमतรานี้ และอยู่ในบังคับแห่งมาตรา ๑๔๕๐ แต่หาสามีไม่ให้ภริยาเกี่ยวข้องกับการทำงานนั้นเลย เช่นสามีจะไปทำงานที่ไหน ภริยาก็ไม่มีส่วนที่จะเห็นชอบหรือคัดค้าน ได้เงินมาสามีเป็นผู้เก็บและใช้จ่ายเอง ภริยาไม่ได้เกี่ยวข้องกับ สามีคงจ่ายเงินให้สำหรับค่าใช้จ่ายในครอบครัวเป็นรายเดือน แม้ภริยาจะดูแลบ้านของเลี้ยงดูบุตร และส่งเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นไปให้สามีเป็นประจำ ก็อาจจะถือไม่ได้ว่าเป็นการทำงานซึ่งสามีภริยาทำด้วยกัน หากสามีไปกู้ยืมเงินผู้อื่นมาลงทุน หนี้อันเกิดจากการกู้ยืมเงินนั้นไม่ใช่หนี้ร่วมตามอนุमतรานี้ ฉะนั้น หนี้ที่เกิดขึ้นจากการงานซึ่งสามีภริยาทำด้วยกัน สามีภริยาจึงต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานนั้นด้วยกันตามสมควร

หนังกกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นก่อนลงมือทำการทำงานหรือภายหลัง แต่ต้องเป็นหนี้ที่เกี่ยวข้องกับการงานที่ทำ เช่นสามีกู้ยืมเงินมาลงทุนประกอบการทำงานหรือภายหลังลงมือทำการทำงานแล้ว เกิดหนี้เนื่องจากการงานนั้น ก็ถือได้ว่าเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งสามีภริยาทำด้วยกันทั้งสองกรณี กล่าวคือ เนื่องจากการกระทำการทำงานจึงก่อหนี้ขึ้นหรือก่อหนี้ขึ้นเนื่องจากการงานที่กำลังทำอยู่ก็ได้

อนึ่ง สำหรับกิจการค้าขายซึ่งภริยาเป็นฝ่ายประกอบนั้น มีมาตรา ๔๑ บัญญัติว่า สามีอาจอนุญาตให้ทำได้ แต่ผลผูกพันได้เฉพาะสินบริคณห์ส่วนของภริยาเท่านั้น ปัญหาเกี่ยวพันอาจเกิดขึ้นได้ เมื่อสามีไม่แต่อนุญาตให้ภริยาค้าขายเท่านั้น แต่ยังเข้าไปเกี่ยวข้องกับทำการทำงานนั้นด้วยกัน ในพฤติการณ์เช่นนี้ จะแยกได้อย่างไรว่า การ

ที่สามี่เข้าไปประกอบการค้ากับภริยาเป็นการทำกรางานด้วยกัน ซึ่งจะกอดินรวมผูกพัน
 สันนิษฐานของสามี่ด้วย หรือเป็นแต่เพียงการทวงถามส่วนของภริยา ซึ่งผูกพันแต่สัน
 นิษฐานของภริยาเท่านั้น ถึงเกิดโศกจากถ้อยคำใน มาตรา ๔๑ ว่า การทวงถามของ
 ภริยาตามมาตรานี้ เป็นการทวงถามที่สามี่อนุญาตให้ทำแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก ความ
 หมายจึงบังอยู่ในที่ว่าไม่ใช่กรางานที่จะพึงทำไปด้วยกัน ตามมาตรา ๑๔๕๒ (๓) เรื่อง
 ที่อยู่บังคับของมาตรา ๔๑ จึงเป็นเรื่องที่สามี่เพียงแต่อนุญาตให้ภริยาแยกทวงถามต่าง
 หาก ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องของรวมทำด้วย ผลจึงผูกพันเฉพาะสันนิษฐานของภริยา
 คือเป็นหนี้ส่วนตัวของภริยา แต่ถาสามี่เข้าไปรวมการค้าที่อนุญาตให้ภริยาทำนั้น กรณี
 จะตองตกอยู่ภายในบังคับของมาตรา ๑๔๕๒ (๓), ๑๔๕๐ คือเป็นหนี้รวมซึ่งผูกพันไป
 ถึงสันนิษฐานของสามี่ด้วย กรณีตามมาตรา ๓๘ ก็เช่นเดียวกัน เช่น สามี่ตั้งโรงงาน
 อุตสาหกรรมและดำเนินการเองภายหลังสามี่ถูกศาลพิพากษาให้จำคุก ๒ ปี ระหว่างกำลัง
 รับโทษอยู่ ภริยาตองเข้าดำเนินการแทน โดยสามี่มิใคร่เห็นเกี่ยวข้องด้วยเลย หนี้
 ที่ภริยาออกช้นเนื่องจากการงานในระหว่างนั้น คงผูกพันแต่ส่วนของภริยาในสันนิษฐาน
 ตามมาตรา ๓๘ (๕) แต่ถาการดำเนินการของภริยา ภริยาตองไปปรึกษาหารือกับ
 นำหรือคำสั่งจากสามี่อยู่เสมอ หนี้ที่ภริยาออกช้นเนื่องจากการงานในระหว่างนั้น แม
 สามี่จะไม่ใคร่เห็นและอนุญาตให้ภริยา กักรู้ถือว่า เป็นหนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงาน
 ซึ่งสามี่ภริยาทำด้วยกัน สามี่ตองรวมรับผิดชอบ

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับประมวลมาตรา ๑๔๕๒ (๓)

(๑) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๗/๒๕๐๕ ได้ความว่าสามี่จำเลยกู้ยืมเงิน
 โจทก์จำนวนหนึ่ง นำไปใช้จ่ายในการทำฟาร์มเลี้ยงไก่ ในการทำฟาร์มนี้จำเลย
 รวมทำด้วย และเป็นหัวหน้าบัญชีของฟาร์ม รายได้จากฟาร์มได้แก่เป็นของสามี่และจำเลย
 กรันสามี่จำเลยป่วย โจทก์ได้ออกเงินรักษาพยาบาลแทนไปอีกจำนวนหนึ่ง สามี่
 จำเลยตาย โจทก์จึงฟ้องเรียกเงินสองจำนวนนี้จากจำเลย

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า หน้าที่เกิดขึ้นระหว่างสมรสอันเป็นการรักษาพยาบาล
 ครอบครัว และหน้าที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งสามีภริยาทำด้วยกันประมวลกฎหมายแพ่ง
 และพาณิชย์ มาตรา ๑๔๘๒ ให้ถือว่าเป็นหนึ่งเดียวกัน ฉะนั้น จำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมกัน
 ต้องผูกพันอยู่จนกว่าหนี้นั้นจะไต่ชำระเสร็จสิ้นเชิงแล้ว ตามมาตรา ๒๕๑ จำเลยจึงต้อง
 รับผิดชอบทั้งในฐานะส่วนตัวและในฐานะผู้จัดการมรดกของสามี กับในฐานะผู้แทนโดยชอบ
 ของภรรยาของสามี ที่มาตรา ๑๔๘๐ บัญญัติว่า ถ้าสามีภริยาต้องรับผิดชอบ
 ร่วมกันให้ใช้จากสินบริภคินห์และสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่ายนั้น ไม่ได้หมายความว่า สามี
 หรือภริยาไม่ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตนนอกเหนือไปจากทรัพย์สินที่ระบไว้ แต่บัญญัติไว้เพื่อ
 ให้เห็นว่า ในระหว่างที่ยังเป็นสามีภริยากันอยู่ การชำระหนี้ย่อมบังคับเอาได้จาก
 ทรัพย์สินทั้งสองประเภท ดังที่มาตรา ๑๔๗๙ ซึ่งหนี้ส่วนตัวจะเอาได้จากสินส่วนตัว ต่อ
 เมื่อไม่พอจึงให้ใช้จากสินบริภคินห์เป็นส่วนหนึ่งของลูกหนี้ พิพากษาให้โจทก์ชนะคดี

(๒) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๘/๒๔๕๐ ได้ความว่าจำเลยที่ ๑ เป็นสามี
 จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๑ ตามบอกและเดินไม่ไคมาชานานไคมอบให้จำเลยที่ ๒ จัดการ
 กิจการบานเรือนแทนตลอดจนการใหญ่ยืม จำนำและไคก่อน โจทก์ไคทอดกลงทำสัญญา
 ยืมเงินกับจำเลยที่ ๑ โดยโจทก์มอบเครื่องระหัดให้ไว้เป็นประกันเงินกู้ จำเลยที่ ๑
 ไคจำเลยที่ ๒ ลงลายมือชื่อในสัญญา ต่อมาโจทก์ไคนำเงินและคอกเบี้ยไปชำระเพื่อ
 ขอเครื่องระหัดคืน จำเลยไม่ยอมรับชำระหนี้และไม่ยอมคืน โจทก์จึงฟ้องจำเลยทั้งสอง

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองซึ่งเป็นสามีภริยาให้รับผิดชอบร่วมกัน
 ตามขอเท็จจริงดังกล่าว ถือว่าจำเลยที่ ๒ ไคกระทำไปโดยได้รับความยินยอมจากจำเลย
 ที่ ๑ แล้ว หนี้รายจึงเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งสามีภริยาทำด้วยกัน
 จำเลยทั้งสองจึงต้องร่วมกันรับผิดชอบโจทก์ พิพากษาให้โจทก์ชนะคดี

(๓) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๑/๒๕๑๔ ได้ความว่าสามีจำเลยยืมเงิน
 โจทก์ เพื่อเอาไปสร้างห้องแถวในที่ดินของมารดาจำเลย โดยจำเลยเป็นผู้ไปตาม

โจทก์มาทำหน้าที่สื่อสัญญาผูกมัดและจำเลยเป็นผู้เขียนสัญญา กรณืต่อมาจำเลยกับสามีหย่ากัน
สามีจำเลยโดยกทองแถวทั้งหมดให้จำเลย โจทก์จึงฟ้องจำเลยขอให้ชำระหนี้รายนี้

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เป็นหนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งสามีภริยาทำด้วยกัน
เป็นหนี้รวมตามมาตรา ๑๔๘๒ จำเลยต้องรับผิดชอบรวมด้วยตามมาตรา ๑๔๘๐ พิพากษา
ให้โจทก์ชนะคดี

ข้อสังเกต : แม้ขอเท็จจริงจะไม่ใดความว่าจำเลยเกี่ยวข้องกับ
ในการสร้างห้องแถว แต่พฤติการณ์ดังกล่าวแสดงว่าจำเลยมีส่วนร่วมหาเงินมาสร้าง
ห้องแถวนี้ด้วย เพียงเท่านั้นถือว่า การสร้างห้องแถว เป็นการทำงานซึ่งสามีภริยาทำด้วยกัน

๔.๒.๑.๑.๔ หนี้สามีหรือภริยาเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์คนฝ่ายเดียว แต่อีกฝ่ายได้
ให้สัตยาบัน หนี้ดังกล่าวนี้เป็นหนี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเกิดขึ้น แต่เป็นการเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์
คนฝ่ายเดียว ไม่ใช่เพื่อประโยชน์แก่อีกฝ่ายหนึ่งด้วย และที่ว่าเพื่อประโยชน์คนฝ่ายเดียว
นั้น อาจเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ของตนเองแท้ ๆ หรือเพื่อประโยชน์ของบุคคลที่สามอันเป็น
ฝ่ายตนก็ได้ เช่นกู้ยืมเงินมาเล่นการพนัน หรือฆ่าเรอฐ หรือกู้ยืมเงินมาออกหนี้จนเจือ
ญาติพี่น้องฝ่ายตน ซึ่งไม่ใช่สมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะแต่เมื่อเทียบหนี้ตามมาตรา
๑๔๗๕ นั้นกับหนี้ที่ก่อให้เกิดเป็นส่วนตัวตามมาตรา ๑๔๗๕ เห็นว่าหนี้ตามมาตรา ๑๔๗๕ มีความหมาย
กว้างกว่า กล่าวคืออาจเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์คนฝ่ายเดียวหรือไม่ใช่เพื่อประโยชน์
คนฝ่ายเดียวก็ได้ ดังตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๗/๒๔๔๑ ได้ความว่า เจ้า
มฤคกทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้ภริยาจำเลยและคนอื่นๆรวมทั้งหมด ส่วนของผู้เยาว์คือ
เงิน ๑,๐๐๐ บาท ตามพินัยกรรมให้เป็นภาระแก่ภริยาจำเลยรักษาไว้ และจ่ายให้เมื่อ
ผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะ จำเลยรู้เห็นยินยอมให้ภริยาจัดการทรัพย์สินมฤคกตามพินัยกรรมนี้ต่อมา
ภริยาจำเลยตาย บิดาของผู้เยาว์ในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมจึงฟ้องเรียกเงิน ๑,๐๐๐
บาท คืนจากจำเลย

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เงิน ๑,๐๐๐ บาท ไม่ไ้หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงาน ซึ่งสามี่กรียาทำด้วยกันตามอนุมาตรา ๓ หรือหนี้สามี่กรียาก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว แต่อีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบันตามอนุมาตรา ๔ ทั้งขณะจำคุกตาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ยั้งไม่ไ้ใช้ จะนำมาตรา ๑๔๕๒ มาไ้บังคับกับไม่ไ้

แต่การที่กรียาจำเลยรับเงิน ๑,๐๐๐ บาทมากรักหาไ้เป็นหนี้อันเกิดขึ้นผูกพันกรียาจำเลย เมื่อจำเลยรวมรู้เห็นในการจัดการมรดกกรายนี้ด้วย นับว่าจำเลยไ้โอนผูกพันให้กรียาทำกิจการอันเป็นกรวมผูกพันสืบบริคตห้ตาม มาตรา ๓๘ และเมื่อถือว่าเงิน ๑,๐๐๐ บาท เป็นหนี้ที่เกี่ยวกับสืบบริคตห้ สามี่กรียาจึงต้องรวมกันรับผิดชอบจากสืบบริคตห้ เมื่อกรียาจำเลยตาย จำเลยต้องรับผิดชอบหนี้รายนี้ต่อไปทั้งในส่วนตัวและในฐานะผู้จัดการมรดก พิพากษาให้โจทก์ชนะคดี

ข้อสังเกต : การรับผิดชอบมรดกของผู้อื่นไ้เป็นไปตามพันธักรรรมไม่ไ้เป็นการกอนหนี้เพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว เพราะผู้รับผิดชอบไม่ไ้ได้รับประโยชน์อะไรกลับต้องมีหน้าที่เพิ่มขึ้น ผู้ไ้ได้รับประโยชน์คือผู้รับผิดชอบ คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้จึงเป็นตัวอย่างให้เห็นว่า แม้หนี้ที่กอนขึ้นจะไม่ไ้เพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นหนี้รวมตามมาตรา ๑๔๕๒ เสมอไป อาจเป็นหนี้รวมตามมาตรา ๓๘ ก็ได้ หรืออาจเป็นหนี้ที่กอนใช้เป็นส่วนตัวตามมาตรา ๑๔๑๘ ก็ได้แล้วแต่กรณี

อนึ่ง ถ้าสามี่กรียากอนหนี้ตามตัวอย่างข้าง สามี่จะต้องใช้หนี้เป็นส่วนตัวเสมอไปหรืออย่างไร เพราะไม่ไ้กรณีนี้ที่กรียาจะให้สัตยาบันตามอนุมาตรา ๓ ได้ และจะให้ให้สัตยาบันตามมาตรา ๑๓๘ ก็ได้ เพราะสามี่มีความสามารถบริบูรณ์ในการทำนิติกรรม

ดังไ้กล่าวมาแล้ว หนี้ตามอนุมาตรา ๓ สามี่หรือกรียาจะเป็นฝ่ายกอนขึ้นก็ได้ ถ้าสามี่กอนขึ้น กรียาไม่ไ้ให้สัตยาบัน สามี่ก็จะต้องรับผิดชอบหนี้เป็นส่วนตัวตามมาตรา ๑๔๑๘

ถ้ากริยาให้สัตยาบันก็เป็นหนึ่งรวม หากกริยาถอนโดยได้รับอนุญาตของสามี ย่อมเป็น
 หนึ่งผูกพันสืบบริคตของทั้งสองฝ่ายเป็นหนึ่งรวมตามมาตรา ๓๘ และถ้ากรณีทองควย
 มาตรา ๑๔๘๒ ก็เป็นหนึ่งรวมตาม มาตรา ๑๔๘๒ ควย การที่สามีไม่อนุญาตในตอนแรก
 แควมาให้สัตยาบันในภายหลัง ก็มีผลอย่างเดียวกัน แต่แม้กรณีจะทองควยมาตรา ๑๔๘๒
 ถ้าสามีไม่อนุญาตหรือไม่ให้สัตยาบันและโศกกลางแล้ว นิติกรรมนั้นก็เป็นโมฆะตาม
 มาตรา ๑๓๗, ๑๓๘ ไม่ผูกพันสืบบริคตทั้งหมด กริยาต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัวตามมาตรา
 ๑๓๙ แต่เจาหนีจะยึดสืบบริคตไม่ได้ ต้องดำเนินการขอให้แยกตาม มาตรา ๑๔๘๓

มีข้อพิพาทว่า มาตรา ๓๘ ไม่ไกล่เกลียดถึงสิ้นส่วนตัวไว้เลย ถ้าหนี
 กอชนเป็นหนึ่งรวมตามมาตรา ๓๘ แต่ไม่ทองควยมาตรา ๑๔๘๒ เจาหนีจะยึดสืบส่วนตัว
 ของทั้งสองฝ่ายตาม มาตรา ๑๔๘๐ ไต่หรือไม่ ขอนเห็นว่า ที่มาตรา ๓๘ บัญญัติให้
 พันสืบบริคตของทั้งสองฝ่าย ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าสามีกริยาต้องรับผิดชอบร่วมกัน ไม่
 ไต่หมายความว่าสามีกริยาไม่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือไปจากทรัพย์สินที่ระบุไว้ เพราะเป็นหนึ่ง
 รวม เจาหนียอมมีสิทธิจะได้รับชำระหนี้สิ้นเชิงตาม มาตรา ๒๕๑ ชอบที่จะเอาชำระ
 หนีจากทรัพย์สินของทั้งสองฝ่ายได้ ไม่วาจะเป็นสืบบริคตหรือสิ้นส่วนตัว กรณีจึงอยู่ใน
 บังคับมาตรา ๑๔๘๐ เช่นเดียวกัน

พึงสังเกตว่าในชั้นที่สามีหรือภริยายินยอมให้กระทำการใด ๆ มีมาตรา ๑๔๗
 บัญญัติไว้ว่า ถ้าการที่จะทำนั้นมีกฎหมายบัญญัติให้ทำเป็นหนังสือหรือจดทะเบียน การให้
 ความยินยอมต้องทำเป็นหนังสือด้วย แต่การให้สัตยาบันตามมาตรา ๑๔๘๒ (๔) นี้คือการ
 ที่ฝ่ายหนึ่งยินยอมหรือรับรองหนี้ต่อกฝ่ายหนึ่งกอชน กฎหมายไม่ได้กำหนดแบบพิธีในการให้
 สัตยาบันไว้ ฉะนั้น แม้จะเป็นการที่มีกฎหมายบัญญัติให้ทำเป็นหนังสือหรือจดทะเบียนไว้ก็
 ตาม จะให้สัตยาบันด้วยปากเปล่า ก็ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๕/๒๔๘๒ , ๕๕๕ /
 ๒๔๘๓) หรืออาจทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้เป็นที่ประจักษ์ว่าเป็นการให้สัตยาบันก็ย่อม
 มีผลสมบูรณ์ เช่น ให้สัตยาบันเป็นลายลักษณ์อักษร หรือมีขอเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง

ซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๘๒ เกิดขึ้นเกี่ยวกับโมฆียะกรรมนั้น ถ้ามีใครแสดงแย้งสวน สิทธิไว้แจ้งชัดประการใดก็ถือว่าเป็นการให้สัตยาบัน

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๖๘ / ๒๔๕๕ ขอให้จริงใจความว่า ภริยา กู้เงินโจทก์โดยสามีมีใบอนุญาต ภายหลังภริยาทำหนังสือรับสภาพหนี้ สามีลงลายมือชื่อ เป็นพยานในหนังสือนั้น ถือว่าสามีให้สัตยาบันแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๘ - ๓๐๙ / ๒๕๑๑ - จำเลยที่ ๑ เป็นภริยาจำเลย ที่ ๒ จำเลยที่ ๑ เป็นนายวงแหวนเปี้ยว หอย โจทก์เป็นลูกทวง จำเลยที่ ๑ ผิดสัญญา ไม่จ่ายเงินโจทก์จึงฟ้องจำเลยทั้งสองให้รับผิดชอบ

เกี่ยวกับการให้สัตยาบัน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เมื่อโจทก์กับพวกร้องเรียนต่อ ผู้บังคับบัญชา จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๒ รับว่าจะหาทางผ่อนชำระหนี้ จึงฟังได้ว่า จำเลย ที่ ๒ ให้สัตยาบันในหนี้จำนวนนั้นแล้ว ตามมาตรา ๑๘๒๒ การให้สัตยาบันตามมาตรานี้ กฎหมายไม่ได้บังคับว่าต้องทำเป็นหนังสือ

พิพากษาให้โจทก์ชนะคดี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๒๒ / ๒๕๑๓ - โจทก์ชนะคดีจำเลย ซึ่งเป็นสามี ผู้ร้องเรื่องกู้ยืมนำยืมทรัพย์พิพาท ซึ่งมีชื่อผู้ร้องเป็นเจ้าของ ผู้ร้องรองว่าเป็นสินเดิม ของผู้ร้อง ขอให้ถอนการยึด

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ภริยาโจทก์นำเงินมาฝากให้จำเลยหาดอกเบี้ย จำเลย มีหนี้ที่จะต้องคืนเงินให้โจทก์ จำเลยได้ทำหนังสือสัญญากู้ยืมให้โจทก์ไว้เป็นหลักฐาน จึง ต้องรับผิดชอบชำระเงินตามสัญญา เมื่อผู้ร้องลงลายมือชื่อเป็นพยานในสัญญา ถือว่ารู้เห็น

และให้สัตยาบัน สิ่งเป็นหนี้ร่วมตามมาตรา ๑๔๘ (๔) จำเลยและผู้ร้องต้องรับผิดชอบร่วมกันตามมาตรา ๑๔๘

คำพิพากษาเป็นไทยคำร้อง

การที่สามีอนุญาตให้ภริยาทำกิจการค้าขายแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑ ซึ่งบัญญัติว่า ภริยาจะทำการผูกพันสินบริกต์ใดแก่เฉพาะเพียงที่เป็นส่วนของคนเท่านั้น และการให้อนุญาตของสามีในการนี้จะให้ก่อนหรือหลังก็ได้ ก็จะได้เห็นได้จากบทบัญญัติในมาตรา ๑๑ วรรค ๒ เพราะฉะนั้น ถึงแม้จะเป็นกรณีที่สามีให้สัตยาบันแก่กิจการค้าขายที่ภริยาทำไปแล้ว เป็นส่วนหนึ่งต่างหากก็ยังคงอยู่ในบังคับของมาตรา ๑๑ วรรคท้าย ที่ให้มีผลผูกพันเฉพาะสินบริกต์ส่วนของภริยาเท่านั้น ไม่อาจถือเป็นหนี้ร่วมผูกพันทรัพย์สินของทั้งสองฝ่ายได้ตามมาตรา ๑๔๘ (๔) (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๓ / ๒๔๘๐ , ๑๕๐๒ / ๒๔๘๒ , ๓๓๕ / ๒๔๕๖) ในการที่ภริยาได้รับอนุญาตให้แยกค้าขายเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก ถ้าภริยานำผลประโยชน์รายได้จากการนั้นไปใช้ส่วนตัว ก็ย่อมไม่เป็นปัญหา แต่ถาภริยานำผลประโยชน์มาใช้ในครอบครัว จะทำให้เกิดเป็นหนี้ร่วมขึ้นหรือไม่ เช่น สามีอนุญาตให้ภริยาตั้งร้านตัดเสื้อและเสริมสวยแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก ผลประโยชน์จากร้านที่เหลือจากการนำไปใช้ซื้อเสื้อผ้าเครื่องสำอางค์ และเครื่องประดับอื่น ๆ ของภริยา ภริยานำมาใช้ในการซื้ออาหารและสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว เพียงเท่านี้ย่อมไม่มีหนี้อะไรเกิดขึ้นที่จะนับเป็นหนี้ร่วมได้ และไม่เป็นที่ให้ภริยามาเรียกร้องเอาคืนจากสามี แต่ถาในระหว่างที่ภริยาตั้งร้านอยู่ต่างหากนั้น ภริยาก่อหนี้เพื่อจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว อันเป็นหนี้ก่ออุปการะเลี้ยงดู ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๘ (๑) หรือระหว่างนั้นฝนตกหลังคาบ้านพัง ภริยาจ้างคนมาซ่อมมิได้โดยรับอนุญาตจากสามี อันเป็นหนี้เกี่ยวข้องกับสินบริกต์ตามมาตรา ๑๔๘ (๒) หรือสามีออกจากงานเข้าไปร่วมทำงานกับภริยาในร้านตัดเสื้อเสริมสวย โดยทำหน้าที่เป็นสมุห์บัญชี และเกิดหนี้เกี่ยวกับการงานที่สามีภริยาทำด้วยกันตาม มาตรา ๑๔๘ (๓)

พฤติการณ์เหล่านี้ อาจ เกิดขึ้นร่วมกันผูกพันทรัพย์สินของทั้งสองฝ่ายได้ เป็นพิเศษต่างหากจาก
มาตรา ๔๑ ๒๐

อย่างไรก็ดี กรณีที่สามีหรือภริยาก่อขึ้นนั้น ถ้าไม่ได้ความชัดแจ้งว่าก่อขึ้นเพื่อ
ประสงค์อะไร เพื่อประโยชน์แก่อีกฝ่ายหนึ่งหรือไม่ ก็คงถือว่าเป็นเหตุที่ก่อขึ้นเพื่อประโยชน์
ตนเองฝ่ายเดียว ไม่ใช่ร่วมกัน จึงเป็นหน้าที่ของฝ่าย ที่อ้างว่าเป็นหนึ่งรวมจะต้องนำสืบใน
ประเด็นข้อนี้

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๕๒/๒๔๘๒ ได้ความว่า โจทก์ขณะคดีจำเลย
ซึ่งเป็นภริยาผู้ร้อง เรื่องกู้ยืม นำยัดเรือนพิพาท ผู้ร้อง ร้อง ชักทรัพย์ว่าเป็นสินบริคณฑ์
จำเลยกู้เป็นส่วนตัว ผู้ร้องไม่ได้อนุญาต และบอกกลางแล้ว

โจทก์ให้การว่าเป็นหนึ่งรวม ฯลฯ

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เงินรายนี้ไม่ปรากฏว่าจำเลยกู้ไปเพื่ออะไร และโจทก์
ไม่สืบให้เห็นว่าเป็นเหตุที่ก่อด้วยลักษณะตามมาตรา ๑๔๘๒ . จึงถือว่าเป็นหนึ่งรวมไม่ได้ เมื่อ
ได้ความว่าผู้ร้องไม่ได้อนุญาตและบอกกลางแล้ว จะบังคับชำระหนี้จากสินบริคณฑ์ไม่ได้ ฯลฯ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๖ / ๒๕๑๐ ได้ความว่า โจทก์ขณะคดีจำเลย ซึ่งเป็นสามี
ผู้ร้อง นำยัดคณาพิพาทซึ่งเป็นสินสมรส . ผู้ร้องร้องขอให้กันส่วนของ ผู้ร้อง ออกครึ่งหนึ่ง
ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า แม้หนี้รายนี้จะเกิดขึ้นระหว่างจำเลยกับผู้ร้อง เป็นสามี
ภริยากัน แต่หนึ่งบางชนิดตามมาตรา ๑๔๘๒ เท่านั้นที่เป็นหนึ่งรวม เมื่อโจทก์กล่าวอ้างว่า
เป็นหนึ่งรวม โจทก์ต้องมีหน้าที่นำสืบ พิพากษายกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้ศาลชั้นต้นสืบ
พยานใหม่ โดยให้โจทก์มีหน้าที่นำสืบก่อน

๔.๒.๒ วิธีการ เรือร่อนหนี้ในกรณีที่เป็นหนี้ร่วม

เกี่ยวกับการฟ้องร้องและบังคับยึดสินบริคณห์ในกรณีที่เป็นหนี้ร่วมนั้น แม้โจทก์จะฟ้องสามีหรือภริยาเป็นจำเลยผู้เดียว โจทก์ก็มีสิทธิยึดสินบริคณห์ที่เป็นส่วนของฝ่ายที่มีใ้ถูกฟ้องไ้ด้วย ไม่ว่าสินบริคณห์นั้นจะเป็นสินเคิมหรือสินสมรส ทั้งนี้เพราะมาตรา ๑๔๘๐ บัญญัติให้ใ้ใช้จากสินบริคณห์และสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย และสินบริคณห์ของสามีภริยามีลักษณะพิเศษไปกว่าผู้มืกรร สิทธิร่วมตามธรรมดา เพราะความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาแนบแน่นประหนึ่ง เป็นคน ๆ เดียวกัน กรณีที่กฎหมายบัญญัติใ้ใช้จากสินบริคณห์ของทั้งสองฝ่าย จึงอาจถือว่าสินบริคณห์ของอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาไ้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐๕/๒๔๕๕, ๑๐๕๕/๒๔๕๕, ๕๕๘/๒๕๐๗, ๗๗๑/๒๕๐๘ และ ๑๐๒๖/๒๕๑๓) อนึ่งโดยที่มาตรา ๑๔๘๐ มีใ้กว้างล้าคัยใ้บังคับจากทรัพย์สินประเภทใดก่อนหลัง จึงอาจบังคับจากทรัพย์สินประเภทใดก่อนหลังหรือทั้งสองประเภทก็ไ้

จึงมีใ้ปัญหาว่า เมื่อยึดสินบริคณห์ที่เป็นส่วนของฝ่ายที่ไ้ถูกฟ้อง เป็นจำเลยไ้ไ้แล้ว จะยึดสินส่วนตัวไ้ในทำนองเดียวกันหรือไม่

สินส่วนตัวกับสินบริคณห์มีลักษณะแตกต่างกัน เพราะสินส่วนตัว เป็นทรัพย์สินที่แยกออกต่างหาก สินส่วนตัวของฝ่ายใดฝ่ายนั้นก็มืกรรสิทธิ มีอำนาจจัดการและจำหน่ายไ้ไ้โดยล้าพั้งอีกฝ่ายหนึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ฉะนั้นหากฝ่ายหนึ่ง เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา จะถือว่าสินส่วนตัวของอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา เช่นเดียวกับสินบริคณห์ยอมไ้ไ้ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๑, ๒๗๘) ฉะนั้น ถ้าเจ้าของสินส่วนตัวไ้ไ้เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาคัยก็จะยึดสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นไ้ไ้

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๓๕ / ๒๕๕๒ ได้ความว่ากรณีเดิม จำเลย ซึ่งเป็นสามีผู้ร้องขายน้ำมัน เป็นเงินซึ่งรับซื้อไว้จากคนร้าย ต่อมาศาลพิพากษาลงโทษจำเลยฐานรับของโจร น้ำมันที่เหลือให้คืนเจ้าทรัพย์ โจทก์จึงฟ้องขอให้จำเลยคืนเงินค่าน้ำมัน แก่โจทก์ จำเลยทำยอมชำระเงินแล้วไม่ชำระ โจทก์นำยึดทองแถวและที่ดิน

ผู้ร้อง ชักทรัพย์ว่าเป็นสินส่วนตัวของผู้ร้องหนี้รายนี้เป็นหนี้ส่วนตัวจำเลย โจทก์ไม่ได้อำนาจผู้ร้องให้รับผิดชอบไม่มีสิทธิยึด

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ก่อนมีการสมรสระหว่างจำเลยกับผู้ร้อง ทั้งสองฝ่าย ได้ทำหนังสือสัญญาโดยถูกต้องตามกฎหมายไว้ต่อกันว่า ทรัพย์สินต่าง ๆ อันเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้องซึ่งมีอยู่ก่อนทำการสมรส รวมทั้งดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นใหม่ภายหลัง จำเลยยอมรับว่าเป็นสินส่วนตัวของผู้ร้องตลอดไป ทรัพย์สินพิพาทรายนี้ผู้ร้องซื้อไว้ก่อนสมรส จึงเป็นสินส่วนตัวของผู้ร้อง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๔

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๑, ๒๓๘, และ ๒๔๐ โจทก์จะยึดทรัพย์สินส่วนตัวของผู้ร้องซึ่งเป็นบุคคลนอกคดีไม่ได้ แม้จะปรากฏว่าผู้ร้องต้องรับผิดชอบเป็นลูกหนี้ร่วมด้วยก็ตาม ความในมาตรา ๒๔๒ วรรคท้าย หมายถึงทรัพย์สินของภริยาหรือของบุตรผู้เยาว์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา เฉพาะกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้อาจถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือเป็นทรัพย์สินที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีอาจยึดได้ แต่ทรัพย์สินส่วนตัวของภริยาซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมกับสามี แต่เป็นคนนอกคดี ห้ามมีกฎหมายบัญญัติให้ยึดหรืออายัดได้ไม่

พิพากษาให้ถอนการยึด

สินส่วนตัวในที่นี้ หมายถึงสินส่วนตัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๔, ๑๕๖๕ รวมตลอดถึงกรณีที่มีการแยกสินบริภคหรือออกเป็นสินส่วนตัวตาม มาตรา ๑๕๓๒, ๑๕๔๓ และ ๑๕๔๔ ประกอบด้วยมาตรา ๑๕๔๗ ด้วย

ปัญหาต่อไป คือนอกจากกรณีที่เป็นสินส่วนตัวดังกล่าวข้างต้นแล้ว หาก
สินบริคณห์สินสภาพเป็นสินบริคณห์ไปแล้วในกรณีอื่นก่อนมีการยึดทรัพย์ เจ้าหนี้จะติดตาม
ยึดทรัพย์สินที่เคยเป็นสินบริคณห์ของฝ่ายที่ไม่ใช่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้หรือไม่

สินบริคณห์อาจสินสภาพเป็นสินบริคณห์ได้ในเมื่อ สามีภริยาขาดจากการสมรส
โดยความตายหรือการหย่า หรือการสมรสถูกเพิกถอน ทั้งนี้โดยประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ มาตรา ๑๕๑๒ วรรคหนึ่งบัญญัติว่า เมื่อหย่ากันแล้ว ให้จัดการแบ่งทรัพย์สิน
สินของสามีภริยา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๒๕ บัญญัติว่า ถ้าผู้
ตายเป็นผู้สมรสแล้ว ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาให้อยู่ในบังคับของ
บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการหย่าโดยความยินยอมทั้งสองฝ่าย และ มาตรา
๑๕๕๖ บัญญัติว่า เมื่อมีการเพิกถอนการสมรสให้นำบทบัญญัติอันว่าด้วยการขาดจากการ
สมรสโดยการหย่าตามคำพิพากษาของศาลมาบังคับโดยอนุโลม

การขาดจากการสมรส และการสมรสถูกเพิกถอน อาจเกิดขึ้นก่อนเจ้าหนี้
ฟ้องคดี หรือเกิดขึ้นในระหว่างที่เจ้าหนี้ฟ้องคดีแล้ว และทรัพย์สินอาจแบ่งกันเสร็จสิ้น
ไปแล้วก่อนเจ้าหนี้ชนะคดี ทรัพย์สินที่แบ่งกันเสร็จสิ้นไปแล้วนั้นย่อมเป็นกรรมสิทธิ์ของ
แต่ละฝ่าย สินสภาพเป็นทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาไม่เป็นสินส่วนตัวหรือสินบริคณห์ต่อไป
แม้หนี้ที่ก่อขึ้นจะเป็นหนี้ร่วมซึ่งสามีภริยาต้องรับผิดชอบร่วมกันแม้ขาดจากการสมรส
หรือการสมรสถูกเพิกถอนก็ตาม แต่จะนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
๑๕๘๐ มาปรับแก้กรณีนี้ไม่ได้ เพราะมาตรา ๑๕๘๐ บัญญัติให้ใช้จากสินบริคณห์และสิน
ส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย เมื่อ ทรัพย์สินนั้น ๆ สินสภาพ เป็นสินบริคณห์แล้ว ก็ยึดทรัพย์
สินของอีกฝ่ายหนึ่งตามมาตรานี้ไม่ได้ นอกจากนั้นฝ่ายที่มีได้ถูกฟ้อง เป็นบุคคลนอกคดี
ทรัพย์สินที่แบ่ง เป็นของฝ่ายนั้นแล้ว ไม่มีทางที่จะถือว่าเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำ
พิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๑, ๒๓๘, ๒๔๒ เจ้าหนี้
จึงยึดไม่ได้ นอกจากจะฟ้องร้องฝ่ายนั้นเป็นคดี แต่แม้ทรัพย์สินยังไม่ได้แบ่งก็น่าจะยึด
สินบริคณห์ ส่วนที่มิใช่ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ได้เหมือนกัน เพราะจะถือว่าเป็น

๒๑ โขก จารุจินดา, เรื่องเดิม, หน้า ๒๓๘.

ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาไม่ได้ต่อไปแล้ว และฝ่ายที่ไม่ใช่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นบุคคลนอกคดี

อย่างไรก็ดี การหย่าเป็นนิติกรรมอย่างหนึ่ง ถ้าสามีภริยาหย่ากันโดยสมยอม ทั้งรู้อยู่ว่าจะเป็นทางให้เจ้าหนี้เสียเปรียบเป็นการฉ้อฉลตาม มาตรา ๒๓๗ เจ้าหนี้อย่อมยึดสินทรัพย์ของฝ่ายที่ไม่ใช่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ตามธรรมดา

ตัวอย่าง

(๑) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๔๔ / ๒๔๔๓ ได้ความว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ โจทก์ขณะคดีจำเลยซึ่งเป็นสามีผู้ร้อง เรื่องหนี้ค่าซื้อของ เชื้อ หนี้รายนี้จำเลยก่อขึ้นระหว่างจำเลยกับผู้ร้อง เป็นสามีภริยากัน แล้วโจทก์นำยึดที่พิพาท เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๒

ผู้ร้องร้องว่าเป็นของผู้ร้องผู้เดียว จำเลยกับผู้ร้องหย่ากันแล้ว

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า โจทก์มีใ้ฟ้องผู้ร้องเป็นจำเลยด้วย แม้จำเลยกับผู้ร้องเคยเป็นสามีภริยากันก็ไม่สำคัญ เพราะในเวลาที่ยึดทรัพย์สินนั้น จำเลยกับผู้ร้องขาดจากสามีภริยากันแล้ว โจทก์จะยึดทรัพย์สินผู้ร้องด้วยไม่ได้ พิพากษาให้ถอนการยึด

(๒) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๑ / ๒๕๐๓ ได้ความว่าจำเลยทำสัญญาประนีประนอมยอมความไว้เงินให้โจทก์ ศาลพิพากษตามยอม ถึงกำหนดจำเลยไม่ชำระ โจทก์นำยึดที่ดินและเรือนพิพาท ผู้ร้องซึ่งเป็นภริยาจำเลยยื่นคำร้องว่าหย่ากับจำเลยและแบ่งทรัพย์สินกันแล้ว ทรัพย์สินพิพาทเป็นของผู้ร้อง โจทก์ก็คัดค้าน

ส่วนศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า หนี้รายนี้เป็นหนี้ร่วม การจดทะเบียนหย่าและแบ่งทรัพย์สินไม่สุจริตเพื่อฉ้อฉลโจทก์ มีคำสั่งให้ยกคำร้อง ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาพิพากษายืน

(๓) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๑ / ๒๕๐๔ ได้ความว่าโจทก์ฟ้องจำเลยซึ่งเป็น

สามีนุรอง เรื่องผิดสัญญาขี้ม แล้วจำเลยทำยอมชำระเงินให้โจทก์แต่ไม่ปฏิบัติตามสัญญา
โจทก์นำยึดห้องแถวพิพาท

นุรองยื่นคำร้องว่า จำเลยกับนุรองหย่าและแบ่งทรัพย์สินกันแล้ว ห้องแถวพิพาท
ตกเป็นของนุรอง ขอให้ถอนการยึด

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า หนี้รายนี้ไม่ใช่หนี้รวม และจำเลยกับนุรองหย่าและแบ่ง
ทรัพย์สินเสร็จไปแล้วก่อนโจทก์ฟ้องคดีนี้ โจทก์ไม่มีอำนาจยึดห้องแถวที่ตก เป็นของนุรอง
อนึ่ง การหย่าชอบด้วยมาตรา ๑๔๘๘ ย่อมมีผลให้ชั้นบุคคลภายนอกได้ตามมาตรา ๑๕๑๑
พิพากษายืน ให้ถอนการยึด

๔.๓ หนี้ที่สามีหรือภริยาก่อไว้ก่อนสมรส

นอกจากหนี้ส่วนตัวและหนี้รวมซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างที่ชายหญิง เป็นสามีภริยากันแล้ว
ปัญหายังมีเกี่ยวกับหนี้ที่ชายหญิง ก่อไว้ก่อนทำการสมรส เป็นสามีภริยากัน ถ้าเจ้าหนี้มา
ฟ้องร้องในระหว่างสมรสจะบังคับเอาจากทรัพย์สินประเภทใด หนี้เช่นนี้ประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๔๘๑ บัญญัติว่า "หนี้ที่สามีหรือภริยาก่อไว้ก่อนสมรสให้ใช้จากสิน
ส่วนตัวและสินบริคตต์ของฝ่ายนั้น" หมายความว่าไม่ว่าเป็นหนี้ที่เกี่ยวกับสินส่วนตัว หรือ
สินเคิมหรือเป็นหนี้ที่ไม่เกี่ยวกับทรัพย์สินใดโดยตรง เช่นหนี้มีวัตถุประสงค์เป็นอันให้กระทำการ
อันหนึ่งอันใด เมื่อสามีหรือภริยาใดก่อก่อไว้ก่อนสมรสก็จะต้องบังคับด้วยมาตรา ๑๔๘๑^{๒๒}

อนึ่ง หนี้ที่สามีหรือภริยาก่อไว้ก่อนสมรส อาจเป็นหนี้ที่สามีหรือภริยาก่อไว้กับ
บุคคลภายนอก หรืออาจก่อไว้ในระหว่างกันเองก็ได้ หนี้ที่ก่อไว้ในระหว่างกันเองก่อน
สมรสแม้แต่มาจะสมรสกัน ก็ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้หนี้นั้นระงับสิ้นไป จึงยังเป็นหนี้ผูกพัน
กันอยู่ แต่การบังคับชำระหนี้ระหว่างกันเองต้องอยู่ในบังคับแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์มาตรา ๑๔๗๘ ซึ่งบัญญัติว่า "ในระหว่างที่เป็นสามีภริยากัน ฝ่ายใดจะยึดทรัพย์สิน
ของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่สำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูที่ยังมิได้ชำระตามคำพิพากษาของ
ศาล" ฉะนั้น ถ้าเป็นกรณีที่จะต้องมีการบังคับชำระหนี้ด้วยการยึดทรัพย์สิน การฟ้องร้อง
ระหว่างสามีภริยาก็ไม่มีประโยชน์ เพราะแม้ชนะคดีแล้วก็บังคับคดียึดทรัพย์สินของอีกฝ่าย
หนึ่งมาชำระหนี้ไม่ได้ ทั้งไม่จำต้องฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้อง เพราะ

^{๒๒} อุณหิติ ใจสมุทร, เรื่องเคิม, หน้า ๔๘๘.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕ บัญญัติไว้แล้วว่า สิทธิเรียกร้องระหว่าง
สามีภริยา อยุ่ความไม่ครบบริบูรณ์จนกว่าจะขาดจากสามีภริยากันแล้วไปหนึ่ง แต่ถาการ
บังคับชำระหนี้ไม่ใ้เรื่องที่จะต้องยึดทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่ง สามีภริยาย่อมฟ้องร้องและ
บังคับคดีกันได้ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เพราะไม่มีอะไรห้าม

ข้อสังเกตุ การบังคับชำระหนี้ก่อนสมรสนี้ กฎหมายมิได้จำกัดไว้
เหมือนในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙ ว่าจะให้เอาใ้จากสินส่วนตัว
ก่อน เมื่อไม่พอจึงให้เอาใ้จากสินบริคณห์ที่เป็นส่วนของฝ่ายลูกหนี้ แต่ประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖ บัญญัติให้ใ้จากสินส่วนตัวและสินบริคณห์ของ ฝ่ายที่เป็น
ของลูกหนี้ ตามมาตรา ๑๕๖ เจ้าหนี้จึงอาจบังคับชำระหนี้จากสินส่วนตัวหรือสินบริคณห์
อย่างหนึ่งอย่างใดก่อนหลังกันหรือพร้อมกันก็ได้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นใ้โดยหนี้ที่ฝ่ายใดฝ่าย
หนึ่งก่อใ้ก่อนสมรสเป็นหนี้ที่ฝ่ายนั้นก่อขึ้นโดยยังไม่มีพันธะใ้ใด ๆ ในเรื่องสามีภริยา และ
เจ้าหนี้ชอบที่จะใ้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้โดยสิ้นเชิงตามมาตรา ๒๑๔ อยู่แล้ว
การสมรสของลูกหนี้ไม่ควร จะตัดสิทธิของเจ้าหนี้ดังกล่าวนี้ เจ้าหนี้จึงบังคับชำระหนี้จาก
ทรัพย์สินของลูกหนี้ใ้ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นสินส่วนตัวหรือสินบริคณห์ที่เป็นส่วนของลูกหนี้
ส่วนการ ก่อหนี้ส่วนตัวตาม มาตรา ๑๕๙ เป็นการ ก่อขึ้นระหว่างสมรส เจ้าหนี้อยมทราบ
ถึงฐานะของลูกหนี้ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาที่อยู่แล้ว เมื่อยอมใ้ลูกหนี้ก่อหนี้
ที่ต้องใ้เป็นส่วนตัวขึ้น การบังคับชำระหนี้จึงไม่ชอบที่จะใ้กระทบกระเทือนถออีกฝ่ายหนึ่ง
เจ้าหนี้จึงต้องบังคับชำระหนี้จากสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน เมื่อไม่พอจึงใ้จากสิน
บริคณห์ที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น

การใ้กฎหมายบัญญัติไว้แต่เฉพาะหนี้ก่อนสมรส และระหว่างสมรส ก็เพราะ
ปัญหาอาจเกิดขึ้นใ้เกี่ยวกับการบังคับเอาแก่ทรัพย์สินของคู่สมรสใ้ในระหว่างที่ยังเป็นสามี
ภริยากันอยู่ ดังกล่าวแล้ว ส่วนหนี้หลังสมรสไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ ทั้งนี้ก็เพราะว่า เมื่อ
สามีภริยาหย่าขาดหรือตายจากกันไปแล้ว ทรัพย์สินย่อมแยกกันเป็นคนละส่วน เจ้าหนี้
ยอมนำใ้บังคับยึดทรัพย์สินเอาใ้ได้เหมือนยึดทรัพย์สินคนใ้สคต่างกับกรณีใ้ก่อนสมรส ซึ่งเมื่อเจ้าหนี้
จะนำยึดทรัพย์สินระหว่างสมรสคือใ้ในระหว่างที่ทรัพย์สินของชายหญิงยังร่วมบริคณห์ปนกันอยู่
ปัญหาใ้ยอมจะมีว่าจะแยกสรรปันส่วนใ้กันอย่างไรจึงต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้.

เกี่ยวกับหนังสือของ เอาชาระจากสินส่วนตัวที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นไปตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก่อนที่ได้มีการตรวจชำระใหม่ ส่วนประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ที่โคตรตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้บัญญัติถึงหนังสือของ เอาชาระจาก
สินส่วนตัวไว้ในมาตรา ๑๔๘๘ และมาตรา ๑๔๘๙

มาตรา ๑๔๘๘ บัญญัติว่า "ถ้าสามีหรือภริยาต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว เพื่อ
ชำระหนี้ที่ก่อไว้ก่อนหรือระหว่างสมรส ให้ชำระหนี้นั้นด้วยสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน
เมื่อไม่พอจึงให้ชำระด้วยสินสมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น"

และมาตรา ๑๔๘๙ บัญญัติว่า "ถ้าสามีภริยาเป็นคู่หนี้ร่วมกัน ให้ชำระ
หนี้นั้นจากสินสมรส และสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย"

จากบทบัญญัติทั้งสองมาตราจึงเห็นได้ว่าสามีภริยาอาจก่อหนี้ขึ้นตั้งแต่ก่อนเป็น
สามีภริยากัน หรืออาจก่อหนี้ขึ้นระหว่างเป็นสามีภริยากันก็ได้ และหนี้นั้นอาจก่อขึ้นใน
ระหว่างสามีภริยากันเองหรือระหว่างสามีภริยากับบุคคลภายนอกก็ได้

สำหรับหนี้ที่ก่อขึ้นในระหว่างสามีภริยากันเองนั้น มาตรา ๑๔๘๗ บัญญัติว่า
"ในระหว่างที่เป็นสามีภริยากัน ฝ่ายใดจะยึดทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่
สำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูและค่าฤชาธรรมเนียมที่ยังมีไต่ชำระตามคำพิพากษาของศาล"

ส่วนหนี้ที่ก่อขึ้นระหว่างสามีภริยากับบุคคลภายนอกนั้นอาจแยกออกได้ดังนี้คือ

- (๑) หนี้ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก่อขึ้นก่อนสมรส หรือระหว่างสมรส แต่เป็น
หนี้ที่ฝ่ายนั้นจะต้องใช้เป็นส่วนตัว (มาตรา ๑๔๘๘)
- (๒) หนี้ที่ก่อขึ้นในระหว่าง เป็นสามีภริยาซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องรับผิดชอบหนี้
ร่วมกัน (มาตรา ๑๔๘๙, ๑๔๙๐)

จากมาตรา ๑๔๔๘ ถ้อยคำในตัวบทใช้ว่า ถ้าสามีหรือภริยาต้องรับผิดชอบเป็น
ส่วนตัว ก็พอจะเข้าใจได้ว่าเป็นหนี้ส่วนตัวนั่นเอง หนี้ส่วนตัวนี้อาจเกิดขึ้นก่อนหรือ
 ระหว่างสมรสก็ได้ หนี้ที่สามีหรือภริยาเกิดขึ้นก่อนสมรสอันเป็นหนี้ส่วนตัว เช่นหนี้ที่เกิด
 จากค่าใช้จ่ายในการที่สามีหรือภริยาได้ทำบุญกุศลให้แก่อุปการการของคนที่ล่วงลับไป
 แลวก่อนที่จะมาสมรสกัน หรือหนี้ที่เกิดขึ้นจากค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงวันเกิดของฝ่ายใด
 ฝ่ายหนึ่งก่อนสมรส เป็นต้น ส่วนหนี้ส่วนตัวที่เกิดขึ้นระหว่างสมรส เช่นหนี้ที่สามีไปกู้
 เงินผู้อื่นเอาไปเที่ยวเป็นส่วนตัว เอาไปเล่นไซ้ หรือหนี้ที่เกิดขึ้นจากค้ำประกันฝ่ายใดฝ่าย
 หนึ่งถูกปรับเนื่องในการทำผิดคดีอาญา หรือหนี้ตามคำพิพากษาให้ใช้หนี้สินไหมทดแทน
 ในการละเมิดที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำละเมิด เป็นต้น หนี้เหล่านี้ถือเป็นหนี้ส่วนตัว
 ซึ่งฝ่ายใดก้อขึ้น ฝ่ายนั้นก็ต้องรับผิดชอบส่วนตัว

วิธีการเรียกร้องหนี้ที่สามีหรือภริยาจะใช้เป็นส่วนตัวนั้น มาตรา ๑๔๔๘
 บัญญัติว่าให้ชำระหนี้หนี้ด้วยสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน เมื่อไม่พอจึงให้ชำระด้วยสิน
 สมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น การที่กฎหมายบังคับให้เอาใช้จากสินส่วนตัวก่อนนั้น
 เพื่อให้กระทบกระเทือนไปถึงสินสมรส ซึ่งสามีหรือภริยาอยู่ด้วยกัน ซึ่งตามมาตรา
 ๑๔๓๓ ได้บัญญัติในเรื่องอำนาจจัดการสินส่วนตัวว่าสินส่วนตัวเป็นทรัพย์สิน ซึ่งสามี
 หรือภริยาต่างมีอำนาจจัดการจำหน่ายได้โดยลำพัง การบังคับชำระหนี้เอาสิน
 ส่วนตัวก่อนจึงไม่กระทบไปถึงสินสมรสอันเป็นทรัพย์สิน ซึ่งใช้สำหรับครอบครัว แต่เมื่อ
 ไม่พอจึงจะให้เอาใช้จากสินสมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายคู่สมรสที่เป็นหนี้ เช่นภริยาไป
 กู้เงินเขามาเล่นไซ้ หนี้ส่วนตัวของภริยาเช่นนี้ต้องใช้จากสินส่วนตัวของภริยาก่อน
 เมื่อไม่พอจึงจะเอาใช้จากสินสมรสที่เป็นส่วนของภริยาได้ การชำระหนี้ต้องเป็นไป
 ตามลำดับ คือจะเอาใช้จากสินสมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายผู้ก่อหนี้ก่อนไม่ได้ ต้องเอา
 ใช้จากสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อนเสมอ เมื่อเอาใช้จากสินส่วนตัวหมดแล้ว ยังไม่พอ
 จึงจะเอาใช้จากสินสมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น

อนึ่ง มาตรา ๑๔๘๘ นี้ได้บัญญัติขึ้นโดยนำเอามาตรา ๑๔๗๘ และมาตรา ๑๔๘๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เดิมมารวมกันแล้วบัญญัติขึ้นใหม่ โดยที่มาตรา ๑๔๗๘ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เดิมบัญญัติว่า "ถ้าสามีหรือภริยาของชายหนึ่งเป็น ส่วนตัว ให้ใช้ทรัพย์สินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน เมื่อไม่พอจึงให้ใช้จากสินบริภัณฑ์ที่เป็น ส่วนของฝ่ายนั้น"

มาตรา ๑๔๘๑ บัญญัติว่า "หนี้ที่สามีหรือภริยาถือไว้ก่อนสมรสให้ใช้จากสิน ส่วนตัวและส่วนสินบริภัณฑ์ของฝ่ายนั้น"

ตามความเห็นของผู้เขียนเห็นควรกับการแก้ไขนี้ โดยที่มาตรา ๑๔๗๘ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เดิมนั้น บัญญัติไว้แต่ว่าหนี้ที่สามีหรือภริยาถือไว้ เป็นส่วนตัว โดยไม่ระบุว่าเป็นหนี้ก่อนสมรสหรือระหว่างสมรส เพราะหนี้ส่วนตัว อาจมีได้ทั้งหนี้ก่อนสมรสและระหว่างสมรสก็ได้ แล้วมาบัญญัติในมาตรา ๑๔๘๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เดิมว่าหนี้ที่สามีหรือภริยาถือไว้ก่อนสมรสให้ใช้จาก สินส่วนตัวและส่วนสินบริภัณฑ์ของฝ่ายนั้น โดยไม่จำกัดไว้เหมือนในมาตรา ๑๔๗๘ ทำให้เกิดความยุ่งยากได้จึงควรบัญญัติไว้ในที่เดียวกันเลย ดังมาตรา ๑๔๘๘ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่นี้ โดยทำให้เข้าใจชัดเจนว่าหนี้ ส่วนตัวนั้นอาจเกิดขึ้นก่อนสมรสหรือระหว่างสมรสก็ได้ และจำกัดการชำระหนี้ไว้ ด้ยว่าให้เอาชำระจากทรัพย์สินประเภทใดก่อนหลัง เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นได้ ซึ่ง เป็นการบัญญัติกฎหมายที่ดี

ส่วนหนี้ที่ถือขึ้นในระหว่าง เป็นสามีภริยา ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องรับผิดชอบที่ ร่วมกันนั้น อย่างเป็นหนี้ที่สามีภริยาเป็นลูกหนี้ร่วมกันได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๘๐ ว่า "หนี้ที่สามีภริยาเป็นลูกหนี้ร่วมกันนั้น ได้รวมถึงหนี้ที่สามีหรือภริยาถือไว้เกิดขึ้น ในระหว่างสมรสดังต่อไปนี้"

- (๑) หน้าที่เกี่ยวแก่การจัดกิจการอันจำเป็นในครอบครัว การอุปการะเลี้ยงดู ตลอดจนการรักษาพยาบาลบุคคลในครอบครัว และการศึกษาของบุตรโดยควรแก่สภาพ
- (๒) หน้าที่เกี่ยวของกับดินสมรส
- (๓) หน้าที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งสามมีภริยาทำด้วยกัน
- (๔) หน้าที่สามหรือภริยาต้องขึ้นเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียวแต่ก็ฝ่ายหนึ่งได้ให้ สัตยบัน

ตามอนุมาตรา ๑ อันเป็นหน้าที่เกี่ยวแก่การจัดกิจการอันจำเป็นในครอบครัว การอุปการะเลี้ยงดู ตลอดจนการรักษาพยาบาลบุคคลในครอบครัว และการศึกษาของบุตร โดยควรแก่สภาพ หน้าที่เช่นนี้ถือเป็นหน้าที่ร่วมอันสามมีภริยาต้องรับผิดชอบเป็นลูกหนี้ร่วมกัน การเป็นลูกหนี้ร่วมกันนั้น หมายถึงลูกหนี้แต่ละคนจะต้องรับผิดชอบเต็มจำนวนในหนี้ร่วมกัน ลูกหนี้ทุกคนจะต้องมีความผูกพันชำระหนี้เงินสิ้นเชิงตามมาตรา ๒๕๑ ถ้าบุคคลหลายคนจะต้องทำการชำระหนี้โดยทำนองซึ่งแต่ละคนจำต้องชำระหนี้สิ้นเชิงไซ้รห้ แม้ถึงว่าเจ้าหนี้ชอบที่จะได้รับชำระหนี้สิ้นเชิงใดแต่เพียงครั้งเดียวก็ดี เจ้าหนี้จะเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้แต่ละคนใดคนหนึ่งสิ้นเชิง หรือแต่โดยส่วนก็ได้ตามแต่จะเลือก แต่ลูกหนี้ทั้งปวงก็ยังคงต้องผูกพันอยู่ทั่วทุกคน จนกว่าหนี้นั้นจะได้ชำระเสร็จสิ้นเชิง อนึ่ง การที่ลูกหนี้ร่วมกันคนหนึ่งชำระหนี้ ย่อมได้ประโยชน์แก่ลูกหนี้คนอื่น ๆ ด้วย (มาตรา ๒๕๒ วรรคแรก) เมื่อลูกหนี้คนหนึ่งคนใดชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แล้ว ลูกหนี้คนอื่น ๆ ก็หลุดพ้นไปด้วย

การจัดกิจการอันจำเป็นในครอบครัว ซึ่งถ้าสามหรือภริยาทำตามได้จัดกิจการนั้นแล้ว ทำให้เกิดหนี้ขึ้น หน้าที่เกี่ยวแก่การจัดกิจการนี้ยอมผูกพันสามมีและภริยาให้ต้องรับผิดชอบร่วมกันถึงลูกหนี้ร่วม ส่วนอย่างไรถือเป็นการจัดกิจการอันจำเป็นในครอบครัวนั้น ต้องพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป

การอุปการะเลี้ยงดูหมายถึงการช่วยเหลือเกื้อกูลในเรื่องที่เกี่ยวข้องแก่การยังชีพของบุคคลในครอบครัว ไม่ใช่เพียงอุปการะซึ่งเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลในเรื่องอื่น

ไม่เกี่ยวกับการยังชีพในครอบครัวก็ได้ ฉะนั้น การก่อกวนขึ้นเพื่ออุปการะสมาชิกในครอบครัว ถ้าไม่มีลักษณะเป็นการอุปการะเลี้ยงดูยอมไม่ต่อกฎมาตรา ๑๔๕๐(๑) ค่าอุปการะเลี้ยงดูที่เห็นได้ชัดได้แก่ค่าอาหารการกิน ค่าเครื่องนุ่งห่ม หลับนอน ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า เป็นต้น ค่าอุปการะเลี้ยงดูนี้ควับทมิได้บัญญัติว่าต้องตามสมควร จึงต้องพิจารณาจากพฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ

สำหรับคารักรักษาพยาบาลนั้น กฎหมายก็มิได้บัญญัติว่าต้องตามสมควร ทั้งนี้จะมีเหตุผลเช่นเดียวกับค่าอุปการะเลี้ยงดู คือต้องพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป โดยเฉพาะการรักษาพยาบาลเกี่ยวกับความเป็นความตาย หรือความทุกข์ทรมานของบุคคลในครอบครัว แม้จะเกินสมควรไปบ้างก็อาจต้องตัดสินใจทำ เช่นกรียาป่วย ถ้าซื้อยาราคาถูกมารักษาอาจเสี่ยงต่อความตายหรือแม้ไม่ถึงตายก็หายช้า แต่ถาซื้อยาราคาแพงเกินกว่าฐานะของตนที่จะซื้อได้ มารักษาจะเสี่ยงต่อความตายน้อยลงหรือหายเร็วขึ้น สามิจึงกู้ยืมเงินผู้อื่นมาซื้อยาราคาแพงให้กรียากรณีเช่นนี้จะต้องถือว่า เป็นหนี้คารักรักษาพยาบาลอันเป็นหนี้ร่วมตามมาตรา ๑๔๕๐(๑)

อนึ่ง โดยที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ เดิมก่อนที่ได้มีการตรวจชำระใหม่มาตรา ๑๔๕๒(๑) ได้บัญญัติถึงหนี้ร่วมไว้ คือหนี้ค่าอุปการะเลี้ยงดูรักษาพยาบาลครอบครัว และการศึกษาของบุตรตามสมควร ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาขึ้นได้วาค่าอุปการะเลี้ยงดูรักษาพยาบาลครอบครัวนั้น หมายถึงสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด เช่นบิดามารดา ปู่ย่าตายาย ญาติพี่น้องของทั้งสองฝ่ายตลอดจนคนใช้ และผู้อาศัยอื่น ๆ ที่เป็นสมาชิกในครอบครัวหรือหมายถึงผู้ที่ตนมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูตามกฎหมายเท่านั้น แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๕ มาตรา ๑๔๕๐(๑) ได้บัญญัติว่าหนี้เกี่ยวแก่การจักกิจการอันจำเป็นในครอบครัว การอุปการะเลี้ยงดูตลอดถึงการรักษาพยาบาลบุคคลในครอบครัว และการศึกษาของบุตรโดยควรแก่สภาพ เป็นหนี้ร่วมปัญหา

ตั้งกล่าวข้างต้นจึงหมดไป เป็นอันว่าคำอุปการะเลี้ยงดูตลอดถึงการรักษาพยาบาลนั้น
หมายถึงบุคคลในครอบครัว คำว่า "บุคคลในครอบครัว" ควรพิจารณาจาก

(๑) ความใกล้ชิดทางสายโลหิต เช่นบิดามารดาของทั้งสองฝ่าย แม้จะไม่
ได้อยู่รวมกันกับสามีหรือภริยาก็ตามถ้าเป็นบิดามารดาของฝ่ายใดโดยมถือเป็นบุคคลใน
ครอบครัว

(๒) ความใกล้ชิดเนื่องจากอยู่ในบ้านเดียวกัน เช่นคนใช้

(๓) บุคคลผู้ซึ่งตนมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูตามกฎหมายเช่นบุตร เนื่องจาก
เห็นร่วมกันอีกฝ่ายต้องรับผิดชอบในการชำระหนี้ร่วมด้วยจึงต้องตีความโดยเคร่งครัด เป็นอัน
ว่าคำอุปการะเลี้ยงดูตลอดถึงการรักษาพยาบาลนั้นหมายถึงบุคคลในครอบครัวดังกล่าว
๓ ขอบข้างตน แต่ถาเป็นกรณีญาติสามีหรือภริยาเดินทางมาจากต่างจังหวัดมาเยี่ยมเยียน
และขอพักอาศัยที่บ้าน ๒ - ๓ วันระหว่างนั้นเกิดเจ็บป่วยต้องนำส่งโรงพยาบาล สามี
ต้องกู้ยืมเงินผู้อื่นมาใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเช่นนี้ จะถือว่าเป็นหนี้การรักษาพยาบาล
บุคคลในครอบครัวตามมาตรานี้ได้ เพราะญาติผู้นั้นไม่ใช่บุคคลในครอบครัว

หนี้การศึกษาของบุตร บุตรในที่นี้ผู้เขียนเห็นว่าหมายถึงบุตรที่เกิดจาก
การสมรสระหว่างสามีภริยาคนเท่านั้น และหนี้การศึกษาของบุตรนี้ย่อมไม่รวมถึงการ
ศึกษาของตนเองหรือของหลานหรือคนใช้ หรือบริวารอื่นด้วย หนี้การศึกษาของบุตร
กฎหมายบัญญัติว่าโดยควรแก่สภาพแตกต่างกับคำอุปการะเลี้ยงดูรักษาพยาบาล ซึ่งไม่
ได้บัญญัติว่าตามควรแก่สภาพ การบัญญัตินี้ต่างไปจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา ๑๕๘๐(๑) เดิม ซึ่งใช้คำว่าตามสมควร ซึ่งทำให้ต้องพิจารณาว่าแค่ไหน
เพียงใดจะถือว่าเป็นตามสมควร

เกี่ยวกับการศึกษาของบุตรแม่มตรา ๑๕๖๔ วรรคหนึ่งจะบัญญัติว่าบิดามารดา
จำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ เท่านั้น
ก็ แต่ตามมาตรา ๑๕๖๔ เป็นเรื่องสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา แม่บิดามารดาจะมี

หน้าที่ตามบัญชีไว้ แต่ก็มีใคห้ามมิให้บิดามารดาให้การศึกษิตามสมควรแก่บุตรที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ฉะนั้น การที่สามีภริยาก่อหนี้ขึ้นเพื่อการศึกษาแก่บุตรที่บรรลุนิติภาวะแล้วนั้น ผู้เขียนเห็นว่ายอมทำได้ ส่วนปัญหาว่าทั้งสองฝ่ายจะต้องรับผิดชอบในหนี้นั้นเพียงใด อยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่โคตรวจชำระใหม่มาตรา ๑๔๕๐(๑) ไม่เกี่ยวกับเรื่องสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดาตามมาตรา ๑๕๖๔ เช่นสามีส่งบุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ การที่สามีก่อกหนี้ขึ้นเพื่อการนี้ ถ้าเป็นการทำโดยควรแก่อัคภาพ แมบุตรจะบรรลุนิติภาวะแล้วก็ตาม ก็คงถือว่าเป็นหนี้ร่วมตามมาตรา ๑๔๕๐(๑) อันสามีภริยาจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน แต่ดาบุตรที่บรรลุนิติภาวะมีงานทำเป็นหลักฐานและสมรสแล้ว ท้องการจะเรียนภาษาต่างประเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ แต่ไม่มีกำลังเงินเพียงพอที่จะเรียนได้ สามีจึงไปกู้ยืมเงินผู้อื่นมาให้ใช้จ่ายเป็นค่าเล่าเรียน หนี้เช่นนี้จะไม่ใช่หนี้ในการศึกษาของบุตรโดยควรแก่อัคภาพตามมาตรา ๑๔๕๐(๑) เพราะไม่สมควรที่จะก่อกหนี้ขึ้นในกรณีนี้

อนึ่ง หนี้ตามมาตรา ๑๔๕๐(๑) นี้ต้องก่อกขึ้นในระหว่างสมรส ถ้าก่อกขึ้นหลังจากขาดจากการสมรสยอมไม่เป็นหนี้ร่วมตามอนุมาตรานี้

ส่วนหนี้ที่เกี่ยวข้องกับสินสมรสตามมาตรา ๑๔๕๐(๒) หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งสามีภริยาทำด้วยกันตามอนุมาตรา ๓ และหนี้ที่สามีหรือภริยาก่อขึ้นเพื่อประโยชน์คนฝ่ายเดียว แต่อีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบันตามอนุมาตรา ๔ อันเป็นหนี้ร่วม ซึ่งสามีภริยาต้องรับผิดชอบร่วมกันนั้น จะไม่ขอล่าวในรายละเอียด เนื่องจากได้เคยกล่าวไว้แล้วในมาตรา ๑๔๕๒(๒)-(๔) ซึ่งมีสาระเหมือนกันไม่ได้เปลี่ยนแปลง นอกจากเปลี่ยนคำว่า สินบริคณห์ในมาตรา ๑๔๕๒(๒) มาเป็นสินสมรสในมาตรา ๑๔๕๐(๒) นอกนั้นก็คงเดิม

วิธีการเรียกร้องหนี้ในกรณีที่เป็นหนี้ร่วมได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๕๕ ว่า "ถ้าสามีภริยาเป็นลูกหนี้ร่วมกัน ให้ชำระหนี้กันจากสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย"

มาตรานี้บัญญัติไว้เช่นเดียวกับมาตรา ๑๔๕๐ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก่อนที่
ได้มีการตราชำระใหม่ โดยเปลี่ยนจากสินบริกต์มาเป็นสินสมรส คือในมาตรา
๑๔๕๐ นั้น ให้ใช้จากสินบริกต์และสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย ดังนั้น จึงไม่ขอกล่าว
ถึงรายละเอียดอีกในที่นี้ โปรดพิจารณาจากมาตรา ๑๔๕๐ ซึ่งกล่าวไว้แล้วในตอนต้น